

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Àrea de Presidència

Gabinet de la Presidència
Servei de Planificació i Avaluació

Rambla de Catalunya, 126
08008 Barcelona
Tel. 934 020 709
s.planif.avaluacio@diba.cat / www.diba.cat

Avaluació del disseny i la implementació del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». Edició 2017-2018

Servei de Planificació i Avaluació. Gabinet de la Presidència
Gerència de Serveis d'Esports

Equip d'avaluació

Coordinadors

- Jordi Caveró (gerent de Serveis d'Esports)
- Xavier Bertrana (cap del Servei de Planificació i Avaluació)

Col·laboradors de la Gerència de Serveis d'Esports

- Elisenda Noguera
- José Luis García

Autors de l'avaluació (Servei de Planificació i Avaluació)

- Moisès Amorós
- Andreu Orte
- Mercè Garriga

Índex

1. Introducció	5
2. Programes de promoció de l'hàbit de caminar: experiències internacionals i el cas del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».....	7
2.1 Els beneficis de caminar per a millorar la salut	7
2.2 La creació de grups de caminants en entorns naturals	8
3. El projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»: elements definitoris i dades bàsiques.....	13
3.1 Inicis i consolidació del projecte.....	13
3.2 Objectius i característiques actuals del projecte	14
3.2.1 Participació en el projecte	16
3.2.2 Com funciona el projecte a la pràctica.....	19
4. Avaluació del disseny i la implementació	22
4.1 Identificació dels elements bàsics per a l'avaluació: el marc lògic.....	22
4.1.1 El públic objectiu: la problemàtica i la població diana.....	23
4.1.2 Els recursos (inputs) i les activitats del projecte	23
4.1.3 Els resultats i els impactes del projecte	24
4.1.4 Marc lògic del projecte	25
4.2 Orientació i metodologia de l'avaluació	27
4.3 Elements per a analitzar en l'avaluació	29
5. Resultats de l'avaluació	32
5.1 Orientació del projecte d'acord amb els seus objectius.....	32
5.2 Població objectiu i prioritària	33
5.2.1 Criteri de valoració d'edat	33
5.2.2. Criteris de valoració de la condició física.....	37
5.3 Procés de selecció de participants i composició dels grups	40
5.3.1 La dificultat d'identificar la població potencialment interessada.....	40
5.3.2 Reconeixement de potencials participants que no accedeixen	41
5.3.3 Selecció de participants.....	43
5.3.4 Llistes d'espera, abandonaments i baixes.....	45
Llistes d'espera	45
Abandonaments i baixes	46
5.4 Evolució en la composició dels grups: fidelització i renovació	46
5.5 Encaix del projecte als objectius de programes municipals i altres efectes....	48

5.6	Aspectes generals sobre el rol de la Diputació i de Cordada: coneixement i incorporació al projecte, gestió i organització	54
5.6.1	Accés i finançament.....	54
5.6.2	Relació tècnica amb la Diputació	55
5.6.3	Relació amb l'entitat certificadora dels recorreguts	57
5.7	Resultats (<i>outputs</i>) sobre els nivells d'assistència	59
5.8	Satisfacció dels participants.....	61
6.	Conclusions generals i suggeriments de millora	63
7.	Bibliografia.....	67
8.	Annexos	69
8.1	Annex 1: els grups de discussió.....	69
8.2	Annex 2: les enquestes als tècnics municipals	71

1. Introducció

L'any 2001, la Diputació de Barcelona, inspirada en l'experiència d'una associació excursionista de Barcelona, va idear el projecte conegut inicialment com «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». Aquest projecte s'ha consolidat com una de les accions de suport a l'activitat físicoesportiva municipal amb més implantació territorial: ha passat dels 7 municipis de la primera edició als 65 de l'edició 2017-2018.

El projecte conegut ara com «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» contribueix a potenciar els beneficis que comporta caminar, com a expressió d'activitat física moderada, i també permet conèixer espais naturals de la demarcació. El fet de realitzar-se en grups de gent de diversos municipis contribueix també a afavorir les relacions interpersonals i fomenta que l'activitat física esdevingui més regular.

L'adhesió al projecte es preveu en dues fases: en el primer any d'incorporació d'un municipi, els participants assisteixen a unes passejades organitzades per la Diputació a la Xarxa de Parcs Naturals de la demarcació de Barcelona. En els anys posteriors es confeccionen grups de quatre municipis que organitzen una passejada al seu terme municipal. En totes dues fases se celebren unes jornades de cloenda on poden assistir els participants que hagin fet, com a mínim, tres passejades.

A l'inici de l'edició 2017-2018, la Gerència de Serveis d'Esports i el Servei de Planificació i Avaluació del Gabinet de la Presidència van acordar realitzar una avaluació per analitzar el disseny i la implementació del projecte.

L'objectiu d'aquesta avaluació és poder millorar el disseny del projecte (orientació, objectius, destinataris, tipologia de suport) a través del coneixement sobre el funcionament actual i la comparació amb programes de característiques similars.

L'avaluació del disseny i la implementació tenen com a principal finalitat identificar canvis, evolucions, diferències o aparició de nous reptes que poden ajudar a entendre millor com funciona un projecte en la pràctica. Concretament, aquesta avaluació ha tingut en compte els elements prioritaris següents:

- Analitzar si els municipis participants comparteixen objectius i l'orientació del projecte.

- Explorar la complementarietat del projecte de la Diputació en el context dels programes municipals per a gent gran.
- Identificar els perfils de participants al llarg del temps, així com els instruments per a apropar-se a la població potencialment interessada.
- Valorar elements de comunicació i publicitat del projecte.
- Identificar necessitats percebudes pels beneficiaris (municipis i/o persones participants) per a la millora del projecte.
- Copsar els instruments d'informació i comunicació emprats per a la millora de la gestió i el coneixement del projecte.

L'avaluació s'ha fet amb recursos interns del Servei de Planificació i Avaluació i la participació de la Gerència de Serveis d'Esports i els ajuntaments participants en l'edició 2017-2018.

Les fonts d'informació que s'han emprat per a l'avaluació han estat les següents:

- Anàlisi documental. L'anàlisi documental ha permès obtenir la descripció del projecte i la informació sobre el context en el qual ha estat operant, i conèixer quina és la teoria del canvi subjacent inicial.
- Revisió de programes de característiques similars en altres contextos.
- Realització Formació de tres grups de discussió a l'inici del projecte (octubre 2017).
- Qüestionari en línia als municipis participants (dos qüestionaris diferents als municipis de nou ingrés i als que porten més d'una edició).¹

Mitjançant aquestes tècniques ha estat possible identificar elements divergents i comuns en relació amb la percepció sobre el disseny del projecte i la seva implementació. D'altra banda, en aquesta avaluació no s'ha inclòs l'anàlisi dels participants, però seria interessant fer una avaluació per a esbrinar l'efectivitat del projecte un cop assolits els objectius de les persones que hi participen.

---

¹ Veure annex 2.

2. Programes de promoció de l'hàbit de caminar: experiències internacionals i el cas del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».

2.1 Els beneficis de caminar per a millorar la salut

D'acord amb les dades de l'Organització Mundial de la Salut, aproximadament un 60 % de la població mundial no fa una mínima activitat física per a obtenir beneficis per a la salut.

S'ha observat que la inactivitat física representa el quart factor de risc de mortalitat al món, amb un 6 % de les morts registrades. Però, segons l'Organització Mundial de la Salut, els seus riscos van més enllà, i causen aproximadament un 20 % de càncers de mama i còlon, un 27 % de diabetis tipus II i un 30 % de cardiopaties isquèmiques ².

Un nivell d'activitat física moderada regular en adults redueix el factors de risc d'algunes d'aquestes malalties perquè l'activitat és un determinant de despesa energètica fonamental per a l'equilibri calòric i de control del pes, com ho són també altres hàbits saludables. L'activitat física sovint es confon amb l'exercici físic, que es defineix com una activitat física planificada, estructurada repetitiva i realitzada amb l'objectiu de millorar un o més components de la capacitat física.

A finals dels anys 90, generalment l'hàbit de caminar no es considerava que podia constituir una forma d'activitat física al mateix nivell que altres fórmules com ara anar en bicicleta, nedar, córrer o fer esport d'equip. Ara bé, un cos de literatura mèdica ha posat progressivament de manifest que els beneficis de caminar s'assemblen força als identificats en altres formes d'activitat física moderada. I d'altra banda, és una fórmula que no requereix habilitats especials (HANSON I JONES, 2015) ni la compra de material esportiu específic. És, per tant, una opció recomanada per a població predominantment sedentària i és relativament fàcil d'iniciar-s'hi en cas de persones amb limitacions físiques no especialment severes (MORRIS I HARDMAN, 1997).

Diverses aportacions acadèmiques i metaanàlisis que recullen els resultats d'estudis de característiques similars han posat de manifest que caminar té efectes positius en l'estat físic, el pes, la pressió arterial, la depressió, la prevenció de malalties cardiovasculars, la millora en la psicomotricitat i la reducció del risc de patir malalties

---

² *Global Health Observatory (GHO) data*, <https://www.who.int/gho/es/>.

metabòliques, com ara la resistència a la insulina, que és característica de la diabetis tipus II (MORRIS I HARDMAN, 1997, p. 307; LEE [et al.], 2010; HANSON I JONES, 2015).

L'hàbit de caminar és positiu per a totes les edats. En el cas de la gent gran, que és el col·lectiu objecte d'avaluació, els estudis mostren que les persones actives redueixen entre un 30 % i un 50 % el risc de desenvolupar limitacions funcionals i cognitives, contribueix decisivament a una major autonomia personal i redueix el risc de patir altres malalties associades a la inactivitat física (SOFI [et al.], 2011).

Una de les fórmules més esteses de promoció de l'activitat física en persones adultes són els grups de caminants i la creació de rutes saludables, com ara les del programa «Pla d'activitat física esport i salut» (PAFES) de la Generalitat de Catalunya. Aquests instruments poden ser promoguts i gestionats per administracions públiques, per empreses, per entitats sense ànim de lucre o bé pel contacte entre individus i grups amb interessos comuns.

Malgrat l'existència d'aquestes iniciatives, els països occidentals segueixen tenint problemes per a assolir uns nivells desitjables d'activitat física saludable en l'edat adulta. A Catalunya, per exemple, una de cada quatre persones entre 15 i 69 anys no fa activitat física cinc dies a la setmana durant un mínim de trenta minuts (Enquesta de salut de Catalunya 2015). En el cas de persones majors de 69 anys, l'Enquesta de salut de Catalunya del 2015 no disposa d'informació sobre el nivell d'activitat física. En canvi, es pot conèixer el percentatge de persones que són sedentàries, que és del 29,5 % (en contrast amb el 20,9 % de la població global). Una persona sedentària està asseguda la major part de la jornada; durant la darrera setmana ha realitzat com a màxim un dia d'activitat física o esportiva moderada (almenys 20 minuts) o vigorosa en el temps de lleure (almenys 20 minuts) i ha caminat en menys de dos dies (almenys 20 minuts).

2.2 La creació de grups de caminants en entorns naturals

En les darreres dues dècades, administracions públiques i entitats del tercer sector associatiu han creat programes de promoció de l'hàbit de caminar en grup en diversos països del món. Des de la segona meitat de la dècada dels 90, el foment de l'hàbit de caminar tenia identificats uns efectes clars, tant si es tractava d'una activitat individual com grupal (LAMB [et al.], 2002).

Progressivament, va guanyar pes la idea que caminar en grup té més elements positius que si es fa en solitari. Diverses experiències i documentació consultada

destaquen que els grups de passejades tenen un baix cost de posada en marxa, tant per als participants com per als organitzadors, i són accessibles tant per a la població urbana com per a la rural.

Concretament, els grups s'han manifestat com una actuació cost-efectiva en l'increment d'activitat física de la població, tant si els grups s'han enfocat com una actuació orientada a l'oci a l'aire lliure com si la intervenció s'ha orientat a promoure l'activitat física en poblacions amb hàbits més sedentaris. El motiu que fa positiu aquest projecte és l'efecte motivador de la companyia i l'experiència comuna (HANSON I JONES, 2015).

Una revisió sistemàtica de la literatura de l'any 2007 va concloure que les persones tendeixen a caminar més si les intervencions s'orienten a les seves necessitats, si se centren en les persones més sedentàries o bé en les més motivades a canviar (OGILVIE [et al.], 2007). No podem ignorar la rellevància d'intervencions que tenen com a objectiu mantenir la motivació de grups de persones que ja tenen hàbits d'activitat física, on els grups de caminants són particularment eficaços en la generació d'aquests hàbits.

Amb aquesta base, els elements destacats que poden contribuir a fer que caminar en grup sigui beneficiós per a l'establiment d'hàbits són:

- El contacte amb altres persones, que contribueix a consolidar l'hàbit a través de la motivació i la satisfacció de caminar en companyia. La literatura acadèmica sobre aquest qüestió no és tan extensa com en la identificació dels beneficis en la salut, tot i que s'ha destacat el fet que la capacitat de generar hàbits depèn de factors com ara la predisposició prèvia (KASSAVOU [et al.], 2014) o el fet que es tracti de grups organitzats (és l'organitzador qui decideix l'activitat i la composició dels grups) o bé menys estructurats, com els grups d'amics (WATSON, MARTIN GINIS I SPINK, 2004).
- Els grups no estructurats, que no han de tenir necessàriament l'element d'activitat física com a prioritari perquè els participants hi assisteixin (el fet de veure amics o familiars és una finalitat en si mateixa). En canvi, els grups estructurats estan formats per persones amb una motivació instrumental concreta, com ara millorar la salut o incrementar els hàbits d'activitat física (SPINK [et al.], 2014).

Un cop presentada la importància que dona la literatura acadèmica als grups de caminants com a alternativa cost-efectiva per a persones d'edat avançada, convé destacar que la literatura també ha posat de relleu la incidència del medi natural en aquests contextos.

Marseille ha estat un dels investigadors que ha analitzat aquesta qüestió amb més profunditat, com per exemple els efectes positius del medi natural, les diferències entre medi natural, entorn urbà i condicions del medi natural (MARSELLE, IRVINE I WARBER, 2013), fins i tot mitjançant una avaluació de l'impacte de grups de caminants a través d'un disseny quasi experimental (MARSELLE, IRVINE I WARBER, 2014).

La principal conclusió és que l'entorn natural ofereix comparativament més garanties per a l'obtenció d'hàbits d'activitat física en relació amb entorns urbans o instal·lacions esportives (BOWLER [et al.], 2010; MARSELLE, IRVINE I WARBER, 2013).

Els autors mencionats i altres han posat de manifest que les persones tenen més tendència a caminar:

- si l'entorn està ben conservat i mantingut (BALL [et al.], 2001).
- si és accessible (LEE I MAHESWARAN, 2011).
- si hi ha senders i es percep com una activitat segura (OWEN [et al.], 2004).

Aquests factors són recollits en algunes experiències de grups de caminades, entre els quals l'equip d'avaluació destaca el cas de la Heart Foundation Walking, d'Austràlia, una xarxa de grups de passejades que permet a qualsevol persona identificar el calendari d'activitats previstes arreu del país, descarregar una aplicació mòbil per a comptabilitzar passes i la regularitat de l'activitat física, etc.³

Imatge 1. Heart Foundation Walking

Lucy Buller identificà experiències internacionals en una interessant revisió feta l'any 2006. Algunes d'elles, més d'una dècada més tard, segueixen funcionant. Aquest és el cas de Ramblers, al Regne Unit o ara la Volkssport Association of British Columbia

---

³ <https://walking.heartfoundation.org.au> (Consulta: març 2018)

(BULLER, 2006). De fet, Ramblers és una entitat sense ànim de lucre que té com a objectiu promoure l'hàbit de caminar en entorns urbans o naturals. El programa Walking for Health d'aquesta entitat té actualment més de 70.000 participants freqüents, 10.000 líders voluntaris i 3.000 activitats setmanals a l'aire lliure.

Al seu lloc web, els usuaris poden accedir a informació sobre els beneficis de caminar, geolocalitzar rutes i grups de caminants, així com accedir a un calendari d'esdeveniments.

Imatge 2. Cercador de grups de caminants a Ramblers

Page 1 of 68   Show 10 results per page, sorted by Date

Leisurely walk - Chorleywood
Friday, 6 July 2018 (Group: Amersham & District)
Start time 10:00
Leisurely 5.5 miles / 8.9 km
Country walk - Hertfordshire village of Chorleywood

Circular - Riddlesdown, Warlingham Green, Farleigh, Selsdon Woods & Kingswood
Friday, 6 July 2018 (Group: Croydon)
Start time 10:00
Moderate 10 miles / 16.1 km

Limpsfield, Surrey
Friday, 6 July 2018 (Group: East Surrey Walkers)
Start time 10:00
Easy 3 miles / 4.8 km
MORNING AMBLE: Meet at CP opposite Golf Clubhouse, just off A25. Easy stroll through Limpsfield Chart woodlands; optional drink/lunch afterwards. OS Map 146

BEDDINGTON PARK OR WADDON PONDS
Friday, 6 July 2018 (Group: Sutton/Wandle Valley)
Start time 10:00
Easy 1.5 miles / 2.4 km
Join us for an hour's walk around Beddington Park or Waddon Ponds every Friday morning
Refreshments available in Church after walk - contribution to church funds please.

Box Hill Country Park, Surrey.
Friday, 6 July 2018 (Group: Farnham & District)
Start time 10:15

Day of week Show

Difficulty Hide

Easy Access ☐

Easy ☐

Leisurely ☐

Moderate ☐

Strenuous ☐

Technical ☐

Distance Hide

Up to 3 miles (5 km) ☐

3+ to 5 miles (5-8 km) ☐

5+ to 10 miles (8-16 km) ☐

10+ miles (16 km) ☐

Suitability Show

Surroundings Show

Theme Show

Special status Show

Facilities Show

A la literatura especialitzada hi ha altres programes similars a Escòcia (Paths for All), als Estats Units (CHAMPS), a la regió Lombarda, així com referències a altres programes que han posat de manifest els beneficis de caminar (KASSAVOU, TURNER I FRENCH, 2013; HANSON I JONES, 2015).

Per acabar, tot i que la recerca comparada ha posat de manifest els beneficis de caminar en grup als entorns naturals, també hi ha iniciatives per a l'impuls en entorns urbans, així com espais tancats com ara centres comercials⁴. Malgrat les evidents

⁴ <https://go4life.nia.nih.gov/tip-sheets/mall-walking>

diferències amb els casos destacats anteriorment, els quals recorden al projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100», cal valorar l'efectivitat que poden tenir aquests programes en alguns contextos socials i geogràfics determinats. Aquest és el cas d'indrets amb un clima que dificulta l'activitat física a l'aire lliure, així com entorns urbans amb una alta contaminació.

3. El projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»: elements definitoris i dades bàsiques

3.1 Inicis i consolidació del projecte

«A cent cap als 100» va ser l'eslògan d'un programa que el Servei d'Esports de la Diputació de Barcelona va adreçar als ens locals de la província que, inicialment, desenvolupaven programes propis d'activitat física per a la gent gran.

Els ens locals es vinculaven al Programa mitjançant un conveni d'adhesió al Programa esportiu d'interès local i havien de tenir una programació regular d'activitat física per a la gent gran del seu municipi. A mesura que els municipis coneixien el projecte s'hi anaven apuntant.

Els objectius d'aquest programa van ser els següents:

- Objectiu 1: Promoure propostes i programes que presentin l'activitat física i l'exercici com una eina fonamental per a la promoció de la salut i la prevenció de patologies físiques i psicològiques vinculades amb l'envelliment.
- Objectiu 2: Promoure la participació de la gent gran, utilitzant l'activitat física com a eina per a facilitar-los l'accés a la vida quotidiana municipal.
- Objectiu 3: Motivar la gent gran a participar en les accions programades de manera que s'afavoreixi la cohesió de grup i les relacions interpersonals.
- Objectiu 4: Dotar els tècnics municipals que han d'executar el projecte d'eines suficients per a la programació i execució de les activitats.

Inicialment, aquest Programa esportiu d'interès local estava estructurat en quatre línies d'actuació: formació, informació, dinamització i sensibilització.

Dins la línia de dinamització es van plantejar diferents projectes, com per exemple fomentar la participació de grups de gent gran locals en activitats físiques durant l'edició de la Fira Gran: Saló de la Gent Gran de Catalunya i, sobretot, en el projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».

L'inici d'aquest projecte es va inspirar en una iniciativa de l'entitat excursionista i ecologista Cordada, que consistia en un cicle de passejades per a la gent gran del districte de Sant Martí, de l'Ajuntament de Barcelona.

Aquestes passejades es van fer l'any 2000 en cinc espais naturals: Collserola, Sant Llorenç del Munt i l'Obac, serra del Montnegre, Montserrat i el massís del Garraf. El Servei d'Esports de la Diputació de Barcelona va col·laborar amb Cordada i, posteriorment, l'any 2001, es va desenvolupar el projecte en el context de la Diputació

com a part del Programa esportiu d'interès local «A cent cap als 100». L'experiència pilot va tenir un cost estimat de 12.000 € (2 milions de pessetes). Els ajuntaments de Gelida, la Llagosta, les Franqueses del Vallès, Molins de Rei, Sant Andreu de la Barca, Sant Celoni i Sitges van completar entre els mesos d'abril i octubre de 2001 les primeres cinc passejades, i el 19 de novembre es va fer la jornada de cloenda.

L'experiència es va valorar positivament, i es va ampliar a la resta d'ajuntaments que s'hi volguessin adherir a partir de l'edició del 2002. Les primeres tres edicions del projecte tenien l'abast d'un any natural, i a partir de la quarta, les edicions anaven d'octubre a maig de l'any següent, seguint l'esquema de temporada o de curs escolar.

En aquelles primeres edicions els ajuntaments participants ja havien d'assumir una sèrie de despeses: els desplaçaments en autocar i la dels costos d'un guiatge. També s'havien de comprometre a portar un acompanyant al grup de caminants.

A partir del 2006, quan es va establir el primer Catàleg de serveis com un dels instruments d'articulació de la cooperació entre la Diputació i els ens locals, la condició de disposar d'una programació regular d'activitats municipals d'activitat física va deixar de ser necessària. D'aleshores ençà, per a poder participar cal sol·licitar-ho a través del Catàleg de serveis de la Diputació.

Una particularitat del projecte és la continuïtat tècnica, ja que el tècnic responsable de la gestió i relació amb els municipis participants ha estat el mateix des de la primera edició.

3.2 Objectius i característiques actuals del projecte

En l'actualitat, el projecte consisteix en oferir quatre passejades per edició pel medi natural de la província adaptades a les necessitats físiques dels participants. Els municipis participants passen per dues fases diferenciades. En la primera fase, la de l'any d'incorporació, es fan 4 passejades pels parcs de la Xarxa de Parcs de la Diputació i una jornada de cloenda, coorganitzada per la corporació i un dels ajuntaments participants. A partir del segon any, els municipis s'agrupen de quatre en quatre i es fan també quatre passejades i una jornada de cloenda comuna a tots els municipis participants en el projecte. Les passejades d'aquesta segona fase ja no es fan per itineraris de la Xarxa de Parcs de la Diputació sinó per itineraris municipals que prèviament han estat validats i declarats aptes per a la gent gran.

Si en la primera fase és la Diputació la que assumeix el pes de les principals tasques d'organització de les passejades, en la segona, en canvi, aquest paper l'assumeix, de manera rotativa, cadascun dels municipis d'un grup de quatre.

En totes dues fases, l'edició es clou amb una jornada en la qual s'organitzen activitats on poden assistir els participants que hagin fet tres caminades, com a mínim. En aquesta jornada de cloenda es lliuren diplomes com a reconeixement de la participació. El nombre màxim de participants en aquests grups és d'unes 54 persones, que és la capacitat d'un autocar d'un pis.⁵

Els municipis poden adherir-se al projecte tants anys com desitgin i ho han de sol·licitar a través del Catàleg de serveis de la Diputació. D'aquesta manera, poden rebre una subvenció de 500 €, si és la primera incorporació (fase 1), i 1.000 €, si participen a la segona fase.

Els municipis que volen participar en el projecte han de complir les condicions, una de les quals està explícita en la informació disponible per als potencials participants:

- Han de sol·licitar el suport a través del Catàleg de serveis.

La segona condició, més implícita és:

- Disposar de recorreguts per camins rurals adequats per a poder organitzar les caminades en el terme municipal.

En la documentació del Catàleg de serveis 2017 es poden detectar cinc objectius globals del projecte, un dels quals està orientat als ajuntaments, i quatre, als individus participants (gent gran). L'objectiu destinat a l'ens locals és el següent:

- Objectiu 1: complementar l'acció que es du a terme amb els diferents grups municipals d'activitat física adreçats a la gent gran. En altres paraules, oferir una eina complementària per a la consolidació de programes d'activitat física municipals adreçats a la gent gran.

Els objectius orientats a les persones participants són els següents:

- Objectiu 2: fomentar l'afecció entre la gent gran de realitzar caminades amb regularitat. És a dir, fomentar el caminar per a incrementar l'activitat física i millorar l'estat de salut i els hàbits de vida saludable.
- Objectiu 3: motivar l'aprenentatge i l'intercanvi de coneixements en relació amb el món natural. En altres paraules, que els participants en les caminades coneguin l'entorn natural de la demarcació.

---

⁵ L'Ajuntament de l'Hospitalet participa en el projecte amb dos grups, però només rep la subvenció mitjançant el Catàleg de serveis de la Diputació per a un dels dos.

- Objectiu 4: oferir als participants la possibilitat de conèixer diferents entorns geogràfics de la província i de viure la natura d'una forma totalment adaptada a les seves possibilitats.
- Objectiu 5: afavorir les relacions interpersonals i de grup, és a dir que les persones tinguin després de participar una millor xarxa de relacions interpersonals millor (més àmplia i densa). i que, en definitiva, sigui més densa o més àmplia.

L'objectiu 1 es pot entendre com un mitjà per a aconseguir els altres quatre. D'aquesta manera, es tractaria en primer lloc de complementar l'activitat que ja duen a terme els municipis (i generar una sèrie d'activitats intermèdies) que incidirien en la consecució dels altres objectius.

3.2.1 Participació en el projecte

La taula 1 ofereix una imatge sobre l'evolució de la participació dels ajuntaments en el projecte des de l'inici. El nombre de participants ha anat creixent al llarg del temps i ha passat de 7 ajuntaments de la prova pilot fins als 65 de l'edició 2017-2018.

Tanmateix, hi ha hagut 16 baixes i 3 reincorporacions (Manresa, Sabadell i Pineda de Mar). Els ajuntaments que es reenganxen passen directament a la segona fase, ja que es considera que coneixen les obligacions i els requeriments. Els municipis que s'han incorporat en l'edició 2017-2018 han estat Castellbell i el Vilar (3.618 habitants), Castellbisbal (12.297), la Roca del Vallès (10.536), Olèrdola (3.565), Pineda de Mar (26.349), Sant Salvador de Guardiola (3.127) i Vilobí del Penedès (1.094).

Durant els disset anys de vida del projecte, en vuit edicions (40 %) hi ha hagut baixes de municipis. Les primeres no es van produir fins al cap de cinc anys de començar el projecte. Quan hi ha hagut baixes, el més habitual han estat dues i el màxim ha estat quatre. el màxim de baixes per any ha estat de 4, mentre que el més habitual en anys amb baixes ha estat tenir-ne dues.

Pel que fa al volum de participants, tal com es pot veure a la taula 2, s'ha passat de 395 persones el 2001 a 3.136 en l'edició 2016-2017, de manera que la participació s'ha incrementat substancialment. Val a dir que cada any els caminants poden repetir l'experiència l'any següent. Aquesta continuïtat és un element important en l'avaluació del projecte.

Taula 1. Participació de municipis per edicions

	Noves incorporacions	Total	Baixes	Total municipis	Total grups municipals	Observacions
Any 2001	7	7		7	7	
Any 2002	6	13		13	13	
Any 2003	4	17		17	17	
Curs 2004-2005	6	23		23	23	
Curs 2005-2006	11	34		34	34	
Curs 2006-2007	3	37	2	35	35	
Curs 2007-2008	4	39	1	38	38	
Curs 2008-2009	8	46		46	46	
Curs 2009-2010	3	49	2	47	47	
Curs 2010-2011	0	47	2	45	45	
Curs 2011-2012	1	46	4	42	42	
Curs 2012-2013	5	47	1	46	46	4 noves incorporacions + Manresa que es reenganxa al projecte (intercanvis)
Curs 2013-2014	3	49	2	47	47	
Curs 2014-2015	5	52		52	52	
Curs 2015-2016	4	56		56	56	3 noves incorporacions + Sabadell que es reenganxa al projecte (intercanvis)
Curs 2016-2017	3	59	2	57	58	L'Hospitalet de Llobregat participa amb 2 grups
Curs 2017-2018	8	65		65	66	1 de les noves incorporacions (Pineda de Mar) havia participat el curs 2005-2006 - L'Hospitalet de Llobregat participa amb 2 grups

A partir de l'edició 2004-2005 es disposa d'informació sobre la fidelitat dels participants en una mateixa edició. Des de llavors es pot veure com el volum dels que han fet com a mínim 3 passejades se situa per sobre del 50 %, llevat de l'edició 2009-2010, en què

no s'obté aquest topall del 50 % per ben poc. També s'observa com des del 2015 dos terços dels participants hi participen en tres o quatre passejades.

Taula 2. Evolució de caminants segons edició

	Participació	4 passejades	3 passejades	Fidelització al projecte (participació a 3 o 4 passejades)	%
Any 2001	395	s. d.	s. d.		
Any 2002	621	s. d.	s. d.		
Any 2003	973	s. d.	s. d.		
Curs 2004-2005	1.252	338	322	660	53
Curs 2005-2006	2.037	520	650	1.170	57
Curs 2006-2007	1.957	493	521	1.014	52
Curs 2007-2008	2.306	596	612	1.208	52
Curs 2008-2009	2.617	618	680	1.298	50
Curs 2009-2010	2.637	628	673	1.301	49
Curs 2010-2011	2.681	772	684	1.456	54
Curs 2011-2012	2.469	600	668	1.268	51
Curs 2012-2013	2.432	636	635	1.271	52
Curs 2013-2014	2.467	704	630	1.334	54
Curs 2014-2015	2.747	763	717	1.480	54
Curs 2015-2016	3.065	973	1060	2.033	66
Curs 2016-2017	3.136	1112	939	2.051	65

3.2.2 Com funciona el projecte a la pràctica

Els ens locals sol·liciten al Catàleg de serveis l'ajut econòmic corresponent per a la participació en el "Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». El cicle distingeix dues fases que recorren simultàniament: una primera adreçada als ens locals que hi participen per primer cop i una segona destinada als que ja hi han participat.

A banda de diversos contactes entre els responsables tècnics del projecte de la Diputació i dels ens locals, se celebren reunions tècniques amb tots els responsables municipals i els representants de la Diputació per a explicar bàsicament el funcionament de cada edició, les característiques de la participació, els requeriments per a participar-hi (els referents municipals, el calendari, les despeses associades, les assegurances, etc.). En el cas dels municipis que estan a la segona fase, també es valora la jornada de cloenda del cicle anterior. Aquestes reunions tècniques es fan habitualment el mes de juny per als casos dels municipis de nou accés, i a l'octubre, per a la resta.

El pas següent és fer les passejades. En el cas dels municipis de nova incorporació, cal recordar que en aquesta primera fase el paper protagonista correspon a la Diputació, ja que totes les passejades es fan en algun dels parcs de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació.

En aquesta primera fase, els requeriments logístics i organitzatius clau que cal tenir en compte són:

- Nomenar el referent municipal i comunicar-ne el nom a la Diputació.
- Concretar el dia de la setmana en què es faran les passejades per a poder fer el calendari d'activitats.
- Assumir les despeses del transport a les passejades i a la jornada de cloenda.
- Assumir el cost d'un guiatge de Cordada (els altres tres són assumits per la Diputació).
- Contractar les assegurances pertinents (de responsabilitat civil i d'accidents).
- Filtrar els participants segons la condició física.
- Assignar al grup dos acompanyants municipals com a mínim.
- Emplenar les valoracions de les passejades, enviar-les al responsable de la Diputació, i vetllar per la fidelització, és a dir, dur el control d'assistència a

través dels carnets per tal de poder confeccionar els diplomes acreditatius de la participació en la jornada de cloenda.

- Proposar un recorregut abans d'una data fixada per a fer una passejada en el seu municipi en la segona fase del projecte.

A més, tot i que no consta en la documentació que es fa arribar als ens locals, també correspon als municipis les tasques de comunicació i difusió per a assegurar de tenir un grup equivalent a la capacitat d'un autocar d'un pis.

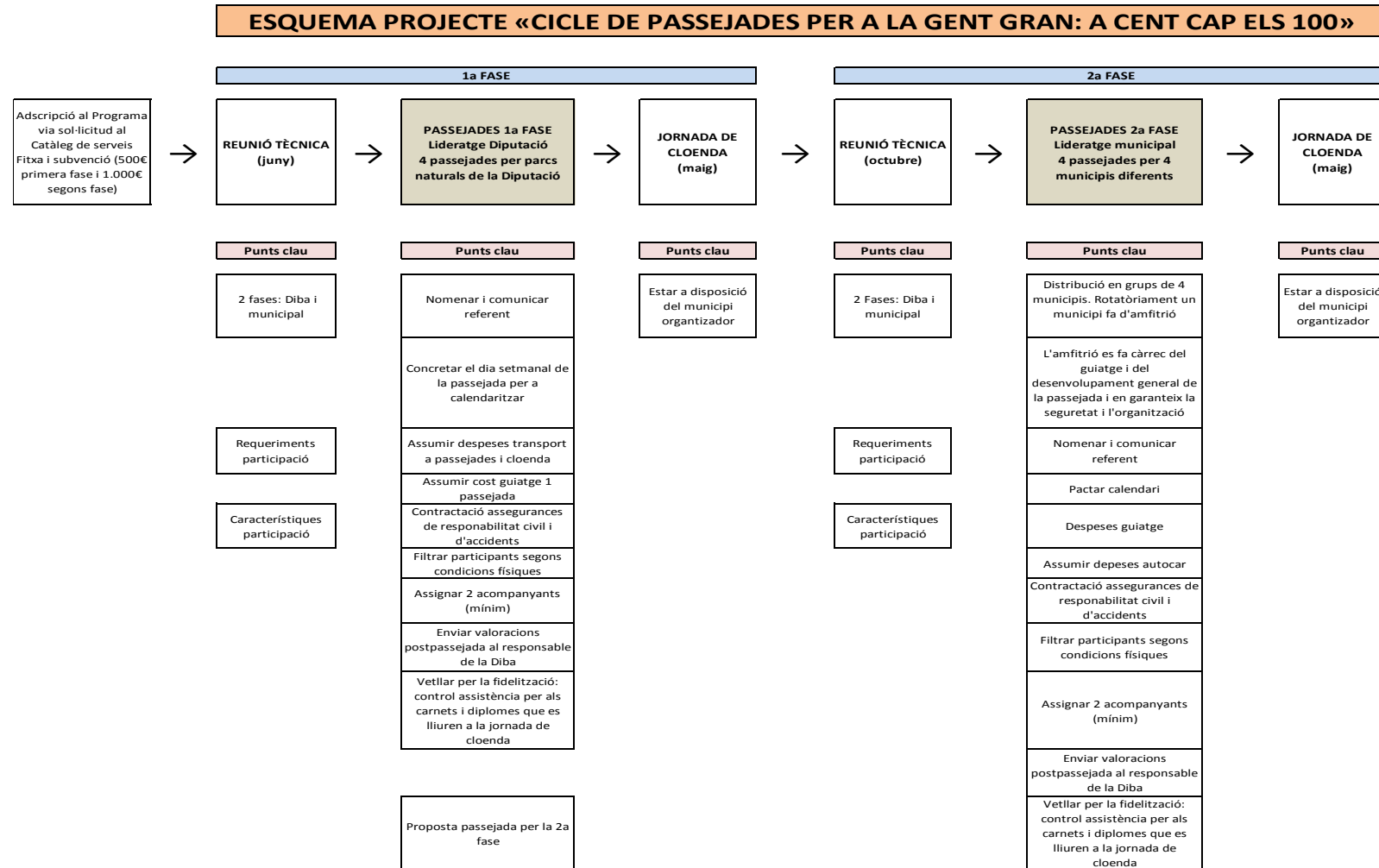
Els ens locals de la segona fase, la qual discorre simultàniament a la primera, tenen un rol més actiu i també els mateixos requeriments logístics i organitzatius clau que en la primera fase, amb l'excepció que no han de presentar una proposta de passejada per a l'any següent.

La diferència entre la primera i la segona rau en què en aquesta última els ens locals substitueixen la Diputació en l'organització operativa de les passejades. A la reunió tècnica la Diputació divideix els municipis participants en grups de quatre, cadascun dels quals s'autoorganitza i assumeix la responsabilitat i el lideratge de la passejada quan es faci al seu terme municipal i en garanteix la seguretat i l'organització.

En la segona fase, els ens locals han de nomenar i comunicar al responsable de la Diputació el nom de la persona referent; concretar el calendari de les passejades entre tots els membres del grup; organitzar el guiatge quan la passejada es faci al seu terme municipal; assumir les despeses del transport a les altres passejades, i les despeses de les assegurances; filtrar els participants segons les seves condicions físiques; assignar al grup dos acompanyants com a mínim; enviar al responsable tècnic de la Diputació les valoracions després de cada passejada, i vetllar per la fidelització dels participants.

A més, tot i que no consta en la documentació que es fa arribar als ens locals, també s'encarreguen de la comunicació i difusió del projecte als seus municipis per a assegurar de tenir un grup que ompli un autocar d'un pis.

Imatge 3. Esquema del projecte

4. Avaluació del disseny i la implementació

4.1 Identificació dels elements bàsics per a l'avaluació: el marc lògic

L'avaluació del disseny d'un programa, projecte o servei públic requereix una anàlisi sobre la lògica i la plausibilitat. Concretament, convé identificar-hi qüestions relacionades amb la solidesa i la coherència a l'hora de solucionar les problemàtiques que en justifiquen l'existència. En el cas de l'avaluació del disseny del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» s'analitzen qüestions com ara la identificació de potencials participants, la previsió de fórmules per a garantir que persones que potencialment voldrien participar ho puguin fer, així com elements vinculats amb la suficiència de recursos i activitats destinades a aconseguir els objectius plantejats.

Paral·lelament, s'ha analitzat la implementació del projecte des de dos punts de vista complementaris: el dels municipis que s'han incorporat a l'edició 2017-2018 i el dels municipis que porten més d'un any participant-hi. L'avaluació de la implementació permet identificar elements de millora del funcionament del projecte en contrast amb com s'espera que funcioni. Val a dir que el fet de tractar-se d'un projecte amb disset anys dificulta que l'avaluació de la implementació pugui centrar-se en elements consolidats que, d'altra banda, poden no estar ni tant sols identificats com a qüestions a millorar.

A partir de la informació recopilada en entrevistes, qüestionaris en línia i l'accés a informació del projecte, ha estat possible identificar un conjunt de conclusions i algunes recomanacions destinades a millorar el projecte, el qual es troba en un moment de canvi per la incorporació de la marxa nòrdica.

Si s'entra amb més detall en els trets definitoris de l'avaluació del disseny i de la implementació, convé presentar l'exercici o anàlisi que constitueix la matèria primera de tota avaluació d'aquestes característiques: el marc lògic, el qual sintetitza de manera visual i esquemàtica els elements definitoris d'un pla, projecte, programa o servei públic. A diferència d'un diagrama de flux o fases, el marc lògic permet visualitzar el problema al qual s'adreça, els objectius, els mitjans que es posen a disposició del projecte, els beneficiaris, les activitats realitzades i els resultats que s'obtenen.

En l'apartat anterior s'han exposat sintèticament alguns trets definitoris del projecte que ajuden a construir el marc lògic del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». El fet que el cicle consti de dues fases que es desenvolupen de

manera simultània produeix algunes diferències en les activitats i els processos. Per tant, el projecte té formalment un marc lògic amb elements comuns en totes dues fases, però també elements divergents.

4.1.1 El públic objectiu: la problemàtica i la població diana

El primer element a que cal identificar per a l'avaluació correspon és la identificació del públic objectiu o població diana del projecte.

D'acord amb la documentació del projecte lliurada als tècnics dels ajuntaments de nova incorporació el curs 2017-2018, les problemàtiques que vol tractar el «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» estan vinculades a les persones grans de la província, ja que es pretén inculcar hàbits d'activitat física a aquest col·lectiu. D'altra banda, aquesta documentació planteja que també es pretén promoure un increment en les relacions interpersonals, tant entre els participants d'un mateix municipi com de municipis diferents. A més a més, aquest col·lectiu té poc coneixement de l'entorn natural de la província perquè no ha pogut gaudir de l'espai natural d'una forma adaptada a les seves capacitats físiques.

La Diputació té constància que bona part dels municipis participants disposen de diversos programes municipals de foment de l'activitat física per a la gent gran i per tant, el «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» es concep com un complement. De fet, una de les condicions recomanades per a accedir al projecte és que l'ens ja disposi d'aquests programes municipals. Val a dir però, que això que primerament era una condició, ara ha esdevingut una recomanació.

Tenint en compte aquesta situació de partida, el projecte s'orienta a una població en bon estat físic i que, en alguns casos, ja participa en altres activitats físiques per a la gent gran organitzades al municipi.

4.1.2 Els recursos (inputs) i les activitats del projecte

El projecte dedica una sèrie de recursos, coneguts també en l'argot de l'avaluació com a *inputs*, els quals són necessaris per a desenvolupar-lo:

- El pressupost per a l'edició 2017-2018 va ascendir a 172052,26 €⁶ ofert a través del Catàleg de serveis, que es complementa amb les aportacions dels municipis destinades a sufragar les despeses operatives corresponents.

---

⁶ Aquest import inclou les subvencions als ens locals, despeses habituals (guiatges, cloenda, etc.), les despeses pel projecte d'incorporació de la marxa nòrdica i els costos directes del personal de la Diputació adscrit. Però exclou els costos indirectes.

- Disposar d'un conjunt de camins als parcs naturals de la província, mentre que els municipis de la segona fase han de disposar d'itineraris adequats a les condicions físiques dels participants (com ara senders, pistes forestals o camins de muntanya). Els recorreguts han de ser suaus i assequibles per als participants i no han de superar les 4 hores de durada màxima.
- També cal comptar amb la participació dels diversos tècnics municipals d'esports i de la Diputació que gestionen tot el procés. El rol d'aquests tècnics varia en funció de la fase. En la primera, l'impuls i les tasques d'organització recauen sobretot en els tècnics de la Diputació, mentre que en la segona, recau en els tècnics municipals.
- Finalment, la participació de l'entitat validadora com a agent verificador i certificador dels recorreguts (sobretot pel que fa les propostes que han de fer els municipis per a la segona fase), i el Catàleg de serveis de la Diputació, com a agent instrumental del projecte, també són considerats com a *inputs*.

Tots aquests recursos es combinen en una sèrie d'activitats i processos que els ens locals han de realitzar per a generar resultats (*outcomes*):

- Sol·licitar l'ajut econòmic corresponent al Catàleg de serveis de l'edició en què participin per a integrar-se en el projecte.
- Assistir a la jornada tècnica d'inici.
- Comunicar un referent municipal que farà d'enllaç amb la Diputació i amb als altres municipis del seu grup (en la segona fase).
- Fer-se càrrec de les despeses que els correspongui (transport, guiatge en el cas dels de nova incorporació, assegurances i altres generals d'organització).
- Assignar com a mínim dos acompanyants al grup de passejants.
- Gestionar internament aspectes clau com ara la captació de participants al municipi: la inscripció; el control d'assistència per a preparar la diada de cloenda i presentar una proposta de passejada per a la segona fase.

Tots aquests processos i activitats es materialitzen en quatre passejades per fase i una jornada de cloenda.

4.1.3 Els resultats i els impactes del projecte

Les activitats d'un projecte pretenen resoldre una problemàtica determinada i volen generar uns efectes tant a curt com a més llarg termini. Els efectes o impactes a curt termini són l'augment de la motivació per a realitzar activitat física, i previsiblement es reforçarien els efectes a llarg termini si promouen la participació d'aquest col·lectiu en

programes d'activitat física municipal, inculcant així l'hàbit de l'activitat física. Els efectes en el benestar físic i emocional estan plenament demostrats en aquests casos.

Com que les passejades es fan en entorns naturals, un altre benefici és un millor coneixement de l'entorn natural de la província i dels municipis per on recorren, i una major vivència de l'espai natural provincial.

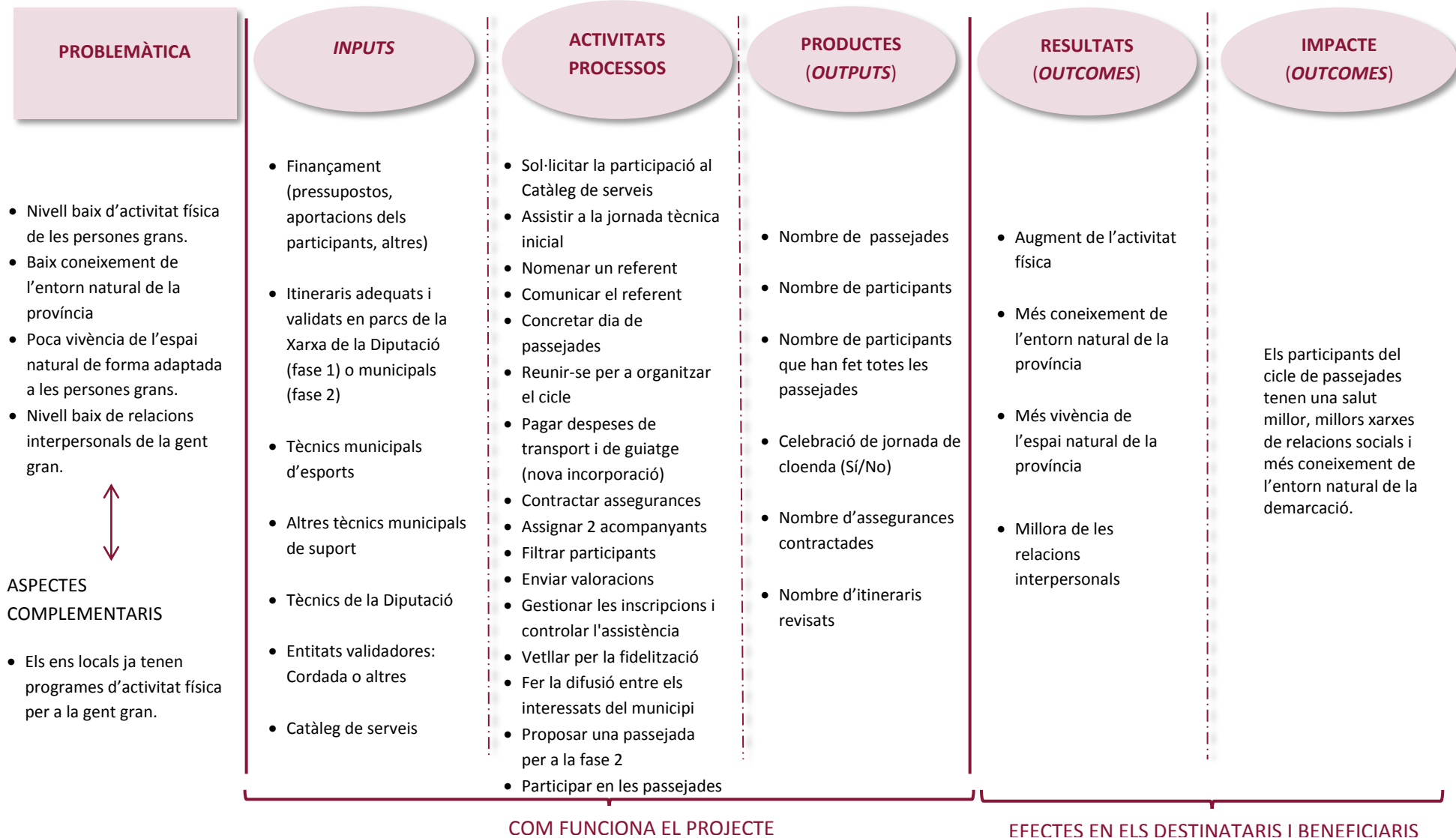
Finalment, com que aquesta activitat es fa en grup, això comporta que els participants puguin interrelacionar-se entre ells, tant amb els participants del mateix municipi com amb d'altres —especialment a la segona fase—, i, per tant, també es milloren les relacions interpersonals.

Val a dir que els resultats i impactes del projecte es mouen en un nivell d'observació individual que en aquesta avaluació no s'ha previst, tot i el seu interès. Concretament, hauria estat necessari analitzar persones inscrites al projecte, identificar els hàbits d'activitat física, l'estat de salut, el coneixement sobre la demarcació de Barcelona, així com la xarxa de contactes i amistats en els municipis de la demarcació. L'apartat 2.2. aprofundeix en aquesta qüestió.

4.1.4 Marc lògic del projecte

Un cop identificats els components del marc lògic, la representació visual seria la següent:

Imatge 4. El marc lògic del projecte

4.2 Orientació i metodologia de l'avaluació

Com s'ha introduït anteriorment, l'avaluació del disseny analitza si un programa, projecte o servei és apropiat, factible i acceptable per a encarar una problemàtica. D'altra banda, l'avaluació de la implementació determina si el projecte s'executa d'acord amb les previsions.

L'avaluació de polítiques públiques considera que la primera edició o, com a mínim, els primers estadis d'un projecte són els millors moments per a realitzar una avaluació del disseny i la implementació. Hi ha programes que avaluen la implementació de manera regular, revisen les activitats i identifiquen l'evolució en els components, sobretot indicadors, del marc lògic.

«Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» és un projecte madur que no ha tingut una avaluació sistemàtica, si bé hi ha evidències que els participants i municipis que n'han pres part la valoren altament.

Les particularitats d'aquest projecte el fan especialment interessant d'avaluar a la dissetena edició, sobretot per dos motius:

- Si bé hi ha municipis que en formen part des de fa alguns anys, en cada edició s'hi adhereixen nous municipis. És a dir, en la pràctica té sentit valorar si el projecte encaixa en les necessitats dels municipis i persones que hi participen.
- El projecte està en canvi permanent per als municipis que hi tenen una llarga trajectòria i, per tant, és possible que l'encaix del projecte difereixi entre els municipis.

Des de l'edició analitzada (2017-2018), el projecte incorpora la modalitat de la marxa nòrdica. En aquesta edició s'han programat diversos tallers pràctics d'introducció a la marxa nòrdica perquè es puguin fer les sortides amb aquesta tècnica. Aquest element pot incidir en diversos aspectes del projecte i permet obrir un període de canvis i millores a l'hora d'estructurar-lo. Per aquest motiu, una avaluació del disseny i la implementació del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» pot aportar elements d'anàlisi i potencials possibilitats de millora a la Gerència de Serveis d'Esports i als ens locals participants.

Per a l'avaluació s'han tingut en consideració els condicionants següents:

- Centrar l'anàlisi en el nivell municipal i no en l'individual. S'han deixat avaluacions d'impacte potencials com una alternativa de futur. Cal tenir present que l'enfocament prioritari era identificar elements de millora en el disseny del

projecte i, per aquest motiu, les metodologies d'avaluació han prioritzat l'aproximació a tècnics i responsables municipals.

- Tenir present que l'avaluació de projectes amb una llarga trajectòria (17 anys en aquest cas) requereix l'efecte del pas del temps, i això en dificulta l'anàlisi en grups de discussió o entrevistes en profunditat, quan es tendeix a oblidar fets passats i detalls en relació amb el projecte, o en no disposar d'alguns documents administratius (memòries, presentacions, balanços, justificacions, etc.), així com en els canvis de responsables i persones clau.

Això no obstant, en el «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» aquests condicionants s'han intentat superar gràcies a la incorporació cada any de nous ens locals i, per tant, la seva experiència és nova. Una part de l'anàlisi s'ha centrat en aquests ens locals.

Aquesta perspectiva ha estat important en l'avaluació, concretament en aquelles qüestions relatives a la selecció de participants, la difusió del projecte i l'encaix amb la realitat municipal. Tots els municipis incorporats a l'edició 2017-2018 han participat en les diverses actuacions orientades a obtenir informació.

L'opinió dels municipis de nou accés no ha estat l'única font d'informació ni tampoc la més prioritària. Paral·lelament, també s'ha treballat amb la resta de municipis, alguns d'ells amb una llarga trajectòria en el projecte. La finalitat d'obtenir informació tant de municipis amb experiència al projecte com de municipis de recent accés, ha permès contrastar percepcions i opinions en relació amb el funcionament del projecte.

Per a respondre les preguntes d'avaluació s'han fet servir les tècniques següents:

- Anàlisi de documentació proporcionada per la Gerència de Serveis d'Esports destinada a tenir una visió institucional dels antecedents, els agents implicats, els recursos mobilitzats i les actuacions dutes a terme. Aquesta anàlisi es va fer al llarg de tot el procés de treball.
- Realització de tres grups de discussió amb tècnics municipals. Un d'ells format per tècnics de municipis que s'incorporaven al projecte en l'edició 2017-2018, i els altres dos, pels d'ajuntaments que ja feia diversos anys que hi participaven (fins a cinc anys de participació o bé més de cinc edicions). Aquests grups de discussió es van fer l'octubre de 2017; van durar aproximadament una hora cadascun d'ells, i hi van assistir 27 persones en representació de 28 municipis⁷.

---

⁷ Per a més informació, vegeu l'annex 1.

- Elaboració de dos qüestionaris en línia destinats als tècnics municipals. La primera onada de treball de camp va correspondre als ajuntaments de nova incorporació (8 ajuntaments, a finals del mes de febrer de 2018), i la segona, a la resta (57, durant la segona meitat del mes de maig de 2018). Es va preveure un calendari de treball que permetés treballar amb dos models diferents⁸ de qüestionari. El primer posava el focus d'atenció en la preparació del projecte per part dels municipis nous, mentre que el segon permetia identificar trets i evolucions temporals en el temps. En tots dos casos es valoraven elements de disseny i d'implementació d'acord amb el marc lògic del projecte prèviament definit.

4.3 Elements per a analitzar en l'avaluació

L'avaluació se centra fonamentalment en els elements propis del marc lògic del projecte, tot i que se n'han prioritzat els més rellevants.

Pel que fa a la població objectiu, fonamentalment es tracta de verificar si els destinataris previstos o prioritaris en un projecte d'aquestes característiques són els que realment hi accedeixen i si hi ha hagut desviacions respecte del que s'havia previst.

Així doncs, la definició del projecte planteja que està orientat a gent gran que té unes condicions físiques adequades. Ara bé, pot succeir que les condicions d'accés al projecte, pensat per a un col·lectiu ampli i d'una franja d'edat relativament fàcil d'identificar, en la pràctica no es compleixin per diversos factors, com ara que el nombre de places màximes per municipi no es cobreixin amb el públic prioritari i s'ampliï a persones d'edat inferior, o bé a persones amb unes condicions físiques no valorades.

Per tant, l'avaluació analitza si el procés de selecció preveu un component discrecional, no arbitrari, en relació amb una població diana prioritària. Cal tenir en compte que les preguntes combinen les perspectives de disseny i d'implementació.

Concretament l'avaluació identifica els factors clau següents, expressats en forma de pregunta i que s'han adreçat a tots els municipis participants:

- Quins criteris de selecció apliquen els ajuntaments per a seleccionar els participants al projecte?
- En cas de disposar de més places que demanda, els criteris d'accés es flexibilitzen?

⁸ Per a més informació, vegeu l'annex 2.

- Hi participa alguna entitat o instal·lació en la selecció de participants?
- Com a resultat del mecanisme de selecció de participació, es generen biaixos? És a dir, hi ha algun grup de persones que hi podria entrar i que en queda exclòs regularment?
- Hi ha processos d'autoselecció dels mateixos participants d'una edició a una altra? Si això succeeix, es deu al fet que tenen prioritat d'accés els participants d'edicions anteriors? (En aquests casos, el projecte potser no arriba a nous usuaris.)
- Hi ha cap problema de regeneració dels grups? (S'examina si en la composició dels grups veterans es detecten canvis al llarg del temps.)

A l'apartat dedicat als resultats de l'avaluació també s'analitzen elements bàsics del marc lògic. Concretament, estan orientats a esbrinar si, a la pràctica, hi ha hagut desviacions respecte del que estava previst, la qual cosa s'acostuma a fer centrant l'atenció en tres aspectes: els recursos emprats, les activitats desenvolupades i els productes que en resulten.

En el cas del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» els avaluadors han decidit centrar-se en les qüestions següents: preguntar per la quantitat que els municipis han d'aportar per a completar el pressupost total de l'activitat; saber com el personal de la Diputació ha atès els dubtes, les preguntes o les qüestions que hagin sorgit sobre la idoneïtat dels calendaris ateses les necessitats municipals; l'encaix entre el projecte estudiat i la programació municipal d'activitats similars, i si la coordinació amb la Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació ha estat l'adequada; determinar com ha estat la relació amb altres actors (per exemple, Cordada com a entitat de guiatge); saber si hi ha llistes d'espera i com es gestionen, si tenen previstos mecanismes per a conèixer el grau de satisfacció dels usuaris, si tenen previst fer un seguiment dels usuaris, o si han hagut de fer front a algun imprevist i com l'han solucionat, i finalment conèixer les estratègies de difusió que han dut a terme.

Així doncs, les preguntes d'avaluació d'aquest bloc són les següents:

- Els municipis participants, comparteixen els objectius principals del projecte?
- Les motivacions dels participants, són comunes en cada municipi?
- Com es complementa el projecte amb les activitats físicoesportives municipals? El projecte, ajuda a captar participants a les activitats físicoesportives municipals o més aviat és a la inversa?
- El projecte, contribueix a generar grups de caminants estables?
- Com han arribat a conèixer el projecte?

- Quina és l'assistència en relació amb les expectatives inicials?
- Hi ha llistes d'espera? Com es gestionen?
- Hi ha sistemes per a donar a conèixer la satisfacció dels participants?
- Com ha estat la coordinació amb l'entitat validadora de recorreguts i amb la Diputació?
- Quines fórmules de finançament se segueixen? Quins conceptes cobreixen les aportacions dels participants?

5. Resultats de l'avaluació

Els resultats del treball de camp es presenten sota dues agrupacions de temes d'interès des de la perspectiva del disseny i la implementació: a) els objectius i la població objectiu i b) els elements relacionats amb el funcionament del projecte.

L'estructura de l'apartat evidencia els resultats obtinguts en l'avaluació. En alguns punts incorpora propostes de millora que, puntualment, tenen referents externs en els casos amb característiques similars.

5.1 Orientació del projecte d'acord amb els seus objectius

Tal com s'ha explicat anteriorment, el projecte està pensat per a assolir cinc objectius, el primer dels quals està dirigit a les institucions municipals i els altres quatre a les persones participants. Recordem els objectius:

Objectiu 1: complementar l'acció que es du a terme amb els diferents grups municipals d'activitat física adreçats a la gent gran.

Objectiu 2: fomentar l'afecció entre la gent gran per a fer caminades amb regularitat.

Objectiu 3: motivar l'aprenentatge i l'intercanvi de coneixements en relació amb el món natural.

Objectiu 4: oferir als participants la possibilitat de conèixer diferents entorns geogràfics de la província i de viure la natura d'una forma totalment adaptada a les seves possibilitats.

Objectiu 5: afavorir les relacions interpersonals i de grup.

Tot i que el projecte plantejava formalment aquests cinc objectius, els tècnics dels ajuntaments dels grups de discussió, tant els de nova incorporació com els veterans, en van identificar espontàniament tres de principals: el segon, el tercer i el cinquè, és a dir, tots els vinculats amb la transformació personal. Això no obstant, destaca el cas d'un municipi amb diversos nuclis de població que va destacar la utilitat del projecte per a posar en contacte persones que no fan activitats en comú i que, per tant, té una visió més instrumental. S'ha detectat també el cas d'un municipi que aprofita el projecte per a fomentar la cultura i, alhora, per fer un estudi de les persones participants des del Centre d'Atenció Primària de la població.

El projecte, doncs, ha consolidat entre els municipis participants la idea que el projecte contribueix a incrementar els nivells d'activitat físicoesportiva, conèixer millor el medi natural provincial i diferents entorns geogràfics de la província, i millorar les relacions

interpersonals dels participants. Ara bé, tot i que l'equip avaluador considera que seria interessant aprofundir en aquesta qüestió mitjançant un estudi sobre els usuaris, en el qüestionari realitzat per a aquest projecte d'avaluació s'ha constatat que els municipis afirmen que no tenen instruments consolidats per a verificar si els objectius principals del projecte s'estan assolint.

Un element destacat per a valorar si els objectius són vigents encara avui és considerar si el projecte recull els objectius de la població a la qual es destina. L'opinió majoritària detectada entre els participants al grup de discussió dels municipis és que seria important valorar si, efectivament, els objectius recullen les seves expectatives o bé valorarien més un projecte amb activitats més enfocades a l'oci. També van estar d'acord que hi hagut un canvi de dinàmica, ja que els primers anys van acabar destacant els aspectes més lúdics i de festa (sobretot en les trobades de cloenda) que els hàbits esportius, però que ara s'està posant més èmfasi en aspectes més socials i en el coneixement del territori. En aquest cas, els objectius dependrien de l'orientació del projecte.

Proposta de millora

Als grups de discussió els municipis valoren la possibilitat de plantejar als participants la possibilitat d'incloure més activitats complementàries, orientades a l'oci o a la cultura.

5.2 Població objectiu i prioritària

5.2.1 Criteri de valoració d'edat

Un factor important per a garantir-ne l'èxit és justar al màxim els destinataris a la població del projecte. En altres paraules, es tracta de veure fins a quin punt hi ha discrepàncies entre el nombre de persones, el perfil destinatari del projecte i qui realment rep els serveis associats.

Per a respondre la pregunta d'avaluació convé tenir en compte quina és la població potencialment beneficiària, d'acord amb la descripció del projecte; en quina mesura el criteri d'edat és un factor clau per a prioritzar programes públics de les característiques del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100», i quina orientació en fan els municipis participants.

Així, el projecte defineix que el públic objectiu és gent gran, fet que pot dificultar la concreció del que es considera una edat mínima d'accés. Això contrasta amb el fet que en bona part de les polítiques sectorials es considera que el llindar d'edat de gent

gran se situa al voltant dels 65 anys, com ha estat fins fa poc per al cas de la jubilació i els efectes derivats de l'afebliment de xarxes interpersonals, rutines i hàbits previs que coincideixen sovint amb aquest fet vital.

En canvi, des d'un marc propi de les polítiques de benestar social, s'ha introduït el concepte d'*envelliment actiu* que supera llindars d'edat preestablerts. Des d'aquest punt de vista, en tots els moments del cicle de vida i en tots els àmbits sectorials cal pensar a facilitar i promoure un envelliment saludable i autònom.

La darrera dècada aquest canvi de marc ha arribat específicament a l'àmbit esportiu. D'acord amb les dades de l'enquesta d'hàbits esportius a Catalunya 2009-2010:

«Temps enrere la corba de participació era descendent del grup més jove al més gran. Això s'explicava perquè les generacions més grans no havien tingut oportunitats d'accedir a la pràctica esportiva en la infància i joventut i no havien incorporat l'hàbit; es parlava d'efecte de generació.

Actualment, fins i tot les persones més grans ja han tingut més possibilitats de fer esport i les oscil·lacions que trobem entre grups d'edat semblen més degudes a cicles de vida que permeten incorporar l'esport amb més o menys facilitat. En aquest sentit, és rellevant que entre 55 i 64 anys els 47,6 % de les persones que no fan esport diuen que en tornaran a fer amb seguretat o molt probablement, i que són precisament els grups d'edat més avançada que, quan fan esport, en fan amb major freqüència. Fa uns anys, aquesta visió tan positiva de l'esport a edats avançades no es donava; les persones grans d'avui saben que l'esport és beneficiós per a les seves vides.»

(Consell Català de l'Esport, 2010: p.39-40)

Tenint en compte aquests condicionaments, és important saber que l'edat mínima que a la pràctica permet l'accés a persones més joves de 65 anys pot contribuir al fet que el projecte reflecteixi els principis de l'envelliment actiu i els municipis apostin per una pràctica esportiva que es consolida en les franges d'edat adulta més properes a la jubilació.

Així mateix, a partir dels 55 anys, caminar preval encara com a activitat més practicada i marca un patró que es consolida passats els 65. Per tant, sembla congruent amb el marc d'envelliment actiu que l'orientació de programes d'aquestes característiques s'allunyi del concepte *gent gran*, amb els condicionants que comporta en termes de percepció d'edat.

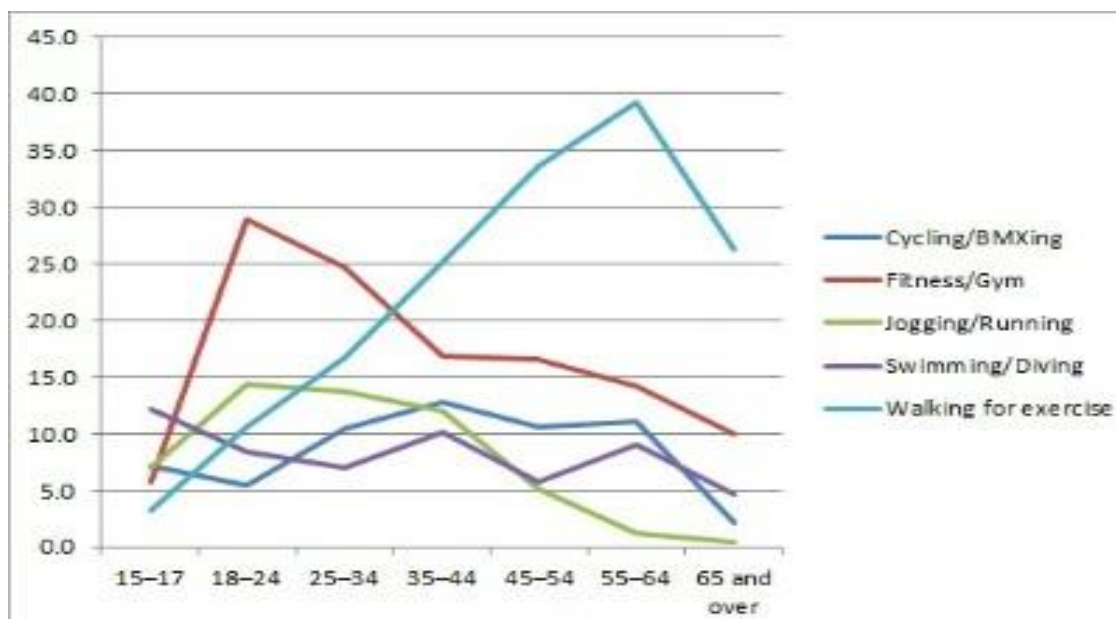
Taula 3. Percentatge de població per edat segons el tipus d'activitat físicoesportiva (Catalunya, 2010)

	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 o més
	%	%	%	%	%	%
Caminar (com exercici físic)	1,4	3,6	11,2	29,3	41,3	56,2
Gimnàstica de manteniment en centre esportiu	12,4	22,5	18,2	8,8	15,6	18,9
Natació recreativa	13,1	15,8	14,1	17,9	16,0	14,2
Bicicleta de muntanya/mountainbike	3,6	12,0	12,3	9,8	7,9	1,4
Ciclisme recreatiu	3,7	5,9	13,2	12,5	5,9	1,6
Futbol onze, futbol 7	20,8	11,2	7,3	1,4	1,1	0,0
Cursa a peu(jogging)	5,1	15,7	12,2	6,3	3,7	0,6
Aeròbic, rítmica, expressió corp, gymjazz, step, etc.	5,0	6,6	8,8	11,3	7,5	2,5
Futbol sala, futbol	15,3	9,0	4,3	5,7	0,0	0,0
Bicicleta estàtica	3,1	5,3	3,8	7,1	6,3	2,6
Bàsquet	15,4	4,0	4,5	0,5	0,0	0,0
Muntanyisme/senderisme/excursionisme	1,0	2,7	3,3	10,-	6,2	3,6
Esquí i altres esports d'hivern	6,4	3,3	4,6	4,2	3,8	1,1
Tennis	4,9	4,6	3,9	4,6	2,2	3,0
Atletisme	5,0	1,9	7,2	2,7	2,2	0,0
Pàdel	0,8	7,1	5,7	4,3	0,0	0,0
Aiquagim	0,0	1,1	0,8	2,0	8,4	6,4
Gimnàstica de manteniment a casa	0,8	0,4	2,9	2,5	2,3	6,2
Ioga	0,9	2,4	1,3	1,1	5,1	4,7
Musculació, culturisme i halterofília	4,9	3,8	1,3	0,9	1,8	0,5

Font: Secretaria General de l'Esport, 2009.

Font: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de l'Esport, 2009.

Gràfic 1. Percentatge de població per edat segons el tipus d'activitat físicoesportiva (Victòria, Austràlia)

Font: Victoria Walks: http://www.victoriawalks.org.au/seniors_programs/

Referent internacional

El programa «Active ageing: Walking for Health», del Regne Unit, recull els principis d'envelliment actiu i planteja diverses mesures en funció dels reptes de cadascuna de les edats. Reconeix també la importància de la franja d'edat entre 55 i 64 anys.

<https://www.walkingforhealth.org.uk/sites/default/files/Over%2055s%20-%20evidence%20brief.pdf>

En aquesta avaluació s'ha previst obtenir dels municipis informació relacionada amb l'edat mínima de participació. Les conclusions són les següents:

- No existeix un criteri clar sobre si ha d'existir un topall d'edat mínima per a participar. Els municipis de nou accés majoritàriament en fixen (6 dels 8 a l'edició 2017-2018). En canvi, els municipis que porten més d'una edició (que anomenem veterans) majoritàriament no ho fan.⁹

Taula 4. Heu fixat edat mínima per participar?
(percentatges)

	Total		Nous	Veterans
No	49,1	No	25,0	53,1
Sí	50,9	Sí	75,0	46,9

- Dels municipis que han manifestat que fixen una edat mínima, la més repetida ha estat els 60 anys, mentre que un 28 % marquen com a edat mínima els 65 anys i un 17 % aposten pels 55 anys.

Taula 5. Quina edat heu fixat?

Edat	50	52	55	60	65
	7 %	3 %	17 %	45 %	28 %

- Posteriorment, també es preguntava si volien indicar un motiu pels quals s'apostava per una edat en concret. Entre les explicacions majoritàries s'identifiquen diversos raonaments com ara:

⁹ Han respost la pregunta 49 municipis veterans i els 8 de nou accés.

- El motiu principal entre els que han respost aquesta pregunta són els casos en que es rebaixa l'edat mínima si no es cobreixen el màxim de places, però d'inici serien 65 anys.
  - L'edat de jubilació.
  - L'edat per a poder participar en programes d'activitat física municipal, que en alguns municipis és de 55 anys i en altres és de 65 anys.
- En conclusió, s'observa que el «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» s'orienta a una població potencial, gent gran, que s'interpreta de manera diferent en funció del municipi, la disponibilitat de places i l'orientació del projecte d'activitat física.

Proposta de millora

La Diputació podria optar per diverses fórmules en un futur, com ara un canvi en la informació referent al projecte, fer referència a l'envelliment actiu i substituir així el concepte gent gran, que pot generar la percepció que es tracta d'un projecte per a persones jubilades.

- En segon lloc, cal tenir present que en els municipis que marquen una l'edat mínima per participar a 65 anys es pot veure com el grup de caminants necessita reemplaçaments a mesura que el col·lectiu de participants incrementa l'edat mitjana. Es fa referència a aquesta qüestió posteriorment.

5.2.2. Criteris de valoració de la condició física

Un dels punt clau per al bon funcionament del projecte és la selecció dels participants, ja que, a banda de l'edat, han de tenir unes condicions físiques mínimes per a poder fer les passejades. D'aquesta selecció depèn en bona mesura l'èxit del projecte.

La necessària selecció dels participants per motius de condició física és una qüestió que ha portat un cert debat en els grups de discussió, tot i que hi ha consens entre els municipis en relació amb a l'orientació prioritària del projecte per a participants amb una condició física correcta. En aquest sentit, es té el convenciment que no es tracta d'un projecte orientat a millorar la condició física de persones que no es troben en bona condició com, de fet, promouen altres programes de referència internacional que fan un plantejament de millora de l'estat físic com a resultat de l'adquisició d'hàbits d'activitat físicoesportiva.

Els tècnics municipals tenen assumit que ells tenen la responsabilitat de fer la selecció per a garantir que tots els participants puguin fer tot el recorregut amb garanties. Com a exemple, una participant al grup de discussió dels municipis de nou accés resumia la necessitat d'informar els participants potencials:

S'ha d'explicar bé en què consisteix. No pot ser que hi hagi gent que camini 2 quilòmetres al dia (...), si no aguanten 6 quilòmetres se'ls ha d'explicar bé que són uns itineraris que no són molt difícils però són 6 quilòmetres, són tres hores de caminar. Entenc que és feina nostra.

Posteriorment, al mateix grup de discussió es va posar de manifest que la informació és necessària, però seria compatible amb diverses fórmules que garanteixin que les persones que hi participen ho fan certificant que tenen bona salut. Alguns municipis demanen als participants que signin «un paper conforme estan en bones condicions per a realitzar una activitat física»; d'altres fan entrevistes personals, qüestionaris d'autopercepció de l'estat físic i de salut o caminades de prova. I només en un municipi estava previst que intervinguessin els serveis mèdics del centre d'atenció primària en el procés de selecció.

Tanmateix, cal tenir present que els municipis amb més trajectòria al projecte han afirmat que tenen una idea aproximada sobre l'estat físic dels candidats mitjançant qüestionaris (14 %), perquè ja estan inscrits en altres activitats municipals d'activitat física (30 %), o bé a través dels seus monitors en les activitats (47 %). L'opció de sol·licitar un certificat mèdic és molt minoritària (únicament 3 casos). D'altra banda, al grup de discussió dels municipis amb trajectòria es confirmà que no hi ha un protocol unificat de selecció i cada municipi actua segons la casuística particular.

Taula 6. Com es valora l'estat físic dels participants?

	Nombre	%
Activitats físiques municipals	30	61,2
Opinió dels monitors	23	46,9
Qüestionari d'autopercepció	7	14,3
Certificat mèdic	3	6,1

Proposta de millora

Hi ha municipis, especialment de nou accés, que agrairien rebre unes orientacions bàsiques o qüestionari per a saber si els candidats compleixen tots els requisits per a participar en el projecte:

Tenir uns criteris mínims per a poder valorar persones que no coneixem tant (...) que la mateixa persona se n'adoni o que doni peu que la persona, quan vingui a inscriure's, se la pugui informar dels criteris mínims per a participar-hi

Referents internacionals

Una opció de millora per al projecte és la incorporació o adaptació de qüestionaris de percepció de salut o sobre activitat física que podrien ajudar a valorar si una persona compleix uns requisits mínims. En aquest cas, correspondria a la Diputació plantejar un model que es podria posar a disposició dels municipis.

La literatura en defineix diversos models (FALCK [et. al.], 2015)¹⁰. Alguns models de referència en programes similars al «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» serien:

- Programa «Paths for all» (Escòcia). *Path Benefits Questionnaire*
- Programa «Champs» (EE.UU): *Cuestionario de Actividades Para Personas de Edad Avanzada*.
- *Cuestionario Mundial sobre Actividad Física* (OMS)

¹⁰ FALCK, R. S.; McDONALD, S. M.; BEETS, M. W.; BRAZENDALE, K. I LIU-AMBROSE, T. (2015). *Measurement of physical activity in older adult interventions: a systematic review. Br J Sports Med*, bjsports-2014

5.3 Procés de selecció de participants i composició dels grups

Si a l'apartat anterior es qüestionava si els municipis plantejaven requisits d'accés relacionats amb l'edat, l'estat físic o els hàbits físicoesportius, en aquest apartat l'interès des del punt de vista de l'avaluació de la implementació se centra a saber si el procés de selecció de participants pot generar biaixos. És a dir, si hi ha risc que persones que potencialment podrien participar en el projecte no ho facin perquè no estan informades? Algunes de les potencials fonts de biaix en la selecció de participants poden venir per diversos motius, com per exemple:

- Com s'informen els potencials participants i quines entitats o responsables intervenen en la selecció.
- Els participants es trien prioritzant els que han participat en edicions anteriors.
- Es prioritzen participants de grups de caminants estables, d'instal·lacions esportives municipals o bé d'activitats d'activitat física per a la gent gran.

Val a dir que el fet que hi hagi potencials biaixos en la selecció no invalida l'estratègia dels municipis. Aquest seria el cas dels municipis que adopten voluntàriament el projecte com un complement a un programa municipal. En tot cas, cal tenir present com a element de reflexió si el «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» es planteja com una oportunitat per a arribar a nous participants o bé si es pretén l'estabilitat dels participants. En el seu disseny no s'aposta concretament per una de les dues opcions.

5.3.1 La dificultat d'identificar la població potencialment interessada

En primer lloc, cal destacar que els representants municipals de nou accés desconeixen majoritàriament el volum de persones del seu municipi que reuneixen les condicions físiques necessàries per a ser candidates a participar en el projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».

El desconeixement d'aquesta xifra, encara que sigui aproximadament, comporta que, des del principi, els mateixos responsables municipals de nou accés no tinguin la certesa de cobrir el màxim nombre de places disponibles.

Les dificultats identificades a l'inici de l'edició 2017-2018 es van complir, tal com s'ha comprovat en el qüestionari realitzat a responsables municipals de nou accés després de la segona passejada. Tres dels vuit responsables van manifestar que havien tingut problemes en la captació i selecció de persones potencialment interessades. Únicament tres municipis han pogut omplir al voltant de dos terços d'un autocar de mitjana i dos casos més se situaren en un 50 %.

Una possible explicació és que els municipis de nou accés han prioritzat el col·lectiu major de 60 anys (5 casos), un cas ha marcat una edat mínima d'accés de 65 anys i dos casos no han posat criteris d'accés. Tal com s'ha explicat anteriorment, gairebé tots els municipis de nou accés tenen una població reduïda, així que el fet de no disposar d'una orientació prèvia sobre quantes persones d'edat superior a 60 anys es troben en bones condicions físiques i amb disponibilitat per participar-hi pot dificultar que s'arribi a un nombre de places més elevat.

Convé tenir present que els municipis participants amb més trajectòria en el projecte tenen uns criteris d'edat més amplis, amb alguns casos per sota dels 60 anys. I fins i tot, d'entre els 23 municipis que tenen establerta una edat mínima entre els seus requeriments, només 2 l'han variada els darrers anys. Aquest fet posa de manifest que, en general, els municipis s'han ajustat, però no han vist necessari flexibilitzar encara més el criteri de l'edat. En el primer cas s'havia ampliat l'edat i en el segon s'havia limitat a majors de 65.

A mode de recomanació, si la prioritat d'alguns municipis de nou accés i de població petita és optimitzar el nombre de places disponibles i cobrir-les al màxim, una possible via seria flexibilitzar l'edat d'accés en les primeres edicions i limitar-la progressivament d'acord amb les característiques del grup de caminants un cop consolidat.

5.3.2 Reconeixement de potencials participants que no accedeixen

Si en l'anterior apartat s'ha posat de manifest que els municipis tenen marge per a millorar la informació sobre els potencials participants al projecte, en aquest apartat es planteja si els municipis tenen detectats participants que podrien participar-hi però no ho fan per diversos motius. Cal considerar aquest col·lectiu, perquè en alguns casos el projecte els pot interessar, bé en el format actual o bé amb alguns petits canvis.

En el cas dels municipis de nou accés, s'han detectat persones amb una bona condició física a les quals les passejades se'ls queden curtes. Els tècnics dels municipis de nova incorporació van reconèixer en el grup de discussió que preveien trobar-se amb diverses tipologies de potencials usuaris:

- D'una banda persones amb edats molt avançades però que físicament estan actives:

Nosaltres en aquest sentit hem fet tota una sèrie d'activitats que es poden fer en el casal de la gent gran....és el tema del taitxí, és el tema del ioga, és el tema de la gimnàstica dolça, (...) fet per fisioterapeutes per a persones que

estan més delicades i en una edat més avançada. (...). Normalment són dones i poden arribar a tenir 80-85 anys perfectament.

De manera que una possible solució per a incorporar aquestes persones podria passar per fer dos circuits de passejades, un de curt i fàcil, i un de llarg. Al grup de discussió de nova incorporació es verbalitzava de la següent manera:

Que la mateixa Diputació en el mateix dia de la sortida... fes dos circuits. Un circuit per a la gent que està amb més bona forma física i un circuit més reduït per a gent [que no ho està tant]. Perquè si no s'hi posen, difícilment podran accedir-hi mai.

- De l'altra, la gent que no té una edat tan avançada però que no participa en les activitats esportives o dels casals i, per tant, són invisibles per a les persones que gestionaran el projecte. Al mateix grup de discussió de nova incorporació:

El que ens faria falta seria això... (...) un tipus de projecte més encaminat a un públic que no es veu dins el casal d'avis, d'edat no tan avançada i que en canvi estan com penjats... que no fan massa coses i no sabem on ubicar-los.... de 60 a 70 i pico d'anys que no troben lloc dins [les activitats] del municipi....No et venen al casal perquè no són vells, no es veuen grans.

Aquesta dificultat es dona en diversos graus en totes les poblacions, però més en els municipis grans, on el volum de possibles destinataris és major i no tenen les mateixes dificultats a omplir els grups com en els municipis petits, on pel fet de tenir un volum més reduït intenten arribar a tothom.

Els tècnics amb més experiència reconeixen que, malgrat que el projecte hauria de permetre acostar-se especialment a homes que no acostumen a apuntar-se a fer activitats físiques, tenen dificultats per a arribar-hi:

Tenim dificultats per a difondre el projecte cap a col·lectius que no estan fent activitat física, o que ja estan inscrits en programes de promoció d'activitat física.

Ens agradaria arribar-hi, però no sabem ben bé com fer-ho.

En contrast, al grup de discussió de les noves incorporacions no es demanava ajut per a arribar al públic potencial perquè els tècnics ja hi tenen un contacte directe. Cal recordar que les noves incorporacions es corresponen generalment amb municipis petits.

5.3.3 Selecció de participants

Un altre element important per a analitzar és l'acostament dels promotors municipals als possibles usuaris i els canals que fan servir els tècnics municipals per a promoure la inscripció dels potencials participants.

Els principals canals emprats pels responsables municipals de nou accés han estat els casals i entitats de gent gran, tot i que en menor grau també s'han adreçat a grups de caminants, més o menys formalitzats, que ja funcionaven. Han fet reunions explicatives obertes, han fet difusió a través de la cartelleria més tradicional, la ràdio municipal, les xarxes socials o el boca-orella. Aquests canals els han funcionat prou bé per a assegurar l'assistència desitjada, llevat del cas d'una població petita en què no va ser així.

Entre els municipis de nou accés hi ha el consens que el millor canal han estat els casals de gent gran. En canvi, hi hagut canals que no els han funcionat tant bé com ara les reunions específiques, la difusió casa per casa, a través de referents, etc.

En el cas dels ajuntaments amb més anys de participació, la situació és bàsicament la mateixa: els resultats de l'enquesta confirmen que els casals d'avis o les entitats de gent gran i el boca-orella són els millors canals. La meitat dels 31 que han respost¹¹ utilitzen aquests canals. I el 41 % fan servir també la cartelleria o les xarxes socials.

Complementàriament, l'enquesta també ens diu que en un 70 % dels municipis participants no han canviat els seus canals d'accés. Aquells canals que han deixat de funcionar han estat la cartelleria i les xarxes socials. En aquest darrer cas, segurament per un motiu d'imperícia i bretxa digital associada amb l'edat.

---

¹¹ La pregunta era tancada amb opcions de resposta limitada a una llista, i era possible respondre més d'una opció: "Per quins canals o mitjans accediu a la població objectiu del projecte «A cent cap als 100»?", on podien respondre entre les opcions: "Casals d'avis/Entitats de gent gran", "Grups organitzats de caminants", "Boca-orella", "Cartells", "Tríptics a les bústies", "Xarxes socials", "Altres (especifiqueu-los)".

Gairebé tots els tècnics dels ajuntaments experts (94 %) estan d'acord amb l'alt grau de fidelitat que s'aconsegueix. Això influeix en les estratègies de comunicació per a les edicions posteriors: com que hi ha molta fidelitat dels participants i tendeixen a ser proactius, els tècnics municipals no els cal fer massa esforços per a atraure participants.

També sembla que en aquests casos es fan servir les noves tecnologies per a la difusió i captació dels participants, com ara correus electrònics, grups en aplicacions de missatgeria instantània, etc.:

Ara comencem a utilitzar els correus electrònics amb ells. Van amb Whatsapp molts avis, eh! (...) [i] amb correu electrònic hi ha gent que funciona.

Fins i tot un ens local aprofita el projecte per a fer pedagogia de les noves tecnologies i les seves eines associades:

Nosaltres tenim una llista de distribució (a Mailchimp) i els hi fem arribar el correu electrònic a tots... i molts no tenen correu electrònic i aprofiten per tenir-ne, perquè després els enviem un àlbum de fotos... i així aprofitem aquest cicle [de passejades] per a altres coses.

Però no es deixa de fer servir el contacte amb els casals de gent gran, els tradicionals rètols, els packs informatius en poliesportius o els recordatoris a través dels monitors d'altres activitats físiques.

Proposta de millora

Tant en els grups de discussió amb les noves incorporacions com en els dels veterans es va plantejar que seria ben rebut disposar d'un paquet de comunicació genèrica (cartells muts, tríptics, etc.) que fos fàcilment editable i que es pogués complementar a nivell municipal. Alguns testimonis als grups de discussió van reforçar aquesta proposta:

Potser algun tipus de cartell que fos genèric... que no portés les dates [de les caminades] però que tingués una informació bàsica del que és el cicle i això ho poguéssim tenir per a distribuir-ho».

(...) Que el poguessis acabar d'omplir... que et creï una mateixa imatge....

(...) Unificar el cartell, unificar el díptic, si s'acaba fent díptic...

Això estaria bé... igual que tenim la imatge del carnet...

La informació que donem, que sigui comuna a tots...

5.3.4 Llistes d'espera, abandonaments i baixes

Llistes d'espera

Un dels reptes que fa front un projecte amb places d'accés limitades és la gestió de les baixes i abandonaments durant el projecte. Garantir l'optimització de les places disponibles durant tota l'edició del projecte obliga a preveure'n solucions diverses en funció de si hi ha llistes d'espera o no.

L'existència de llistes d'espera indicaria que hi ha un problema de dimensionament dels destinataris i que l'oferta és inferior a la demanda. En cap dels municipis de nova incorporació hi ha llistes d'espera, fet que indicaria que se satisfà la demanda possible.

En el cas dels municipis amb més trajectòria, un 28 % sí que tenen llistes d'espera. A més a més, aquests municipis perceben majoritàriament que en les darreres edicions hi ha més llistes d'espera.

Taula 6. En relació amb les primeres edicions en què heu participat, creieu que actualment la llista d'espera és major o menor?

	Major	Menor	No ho sé
Nombre	10	3	1

No es disposa, però, d'un protocol unificat o pactat de seguiment dels participants o de com s'ha d'actuar en cada cas, sinó que cada municipi ho fa segons la seva realitat.

Segons els tècnics municipals amb major trajectòria (superior a 5 edicions), la inexistència de seguiment es deu a la manca de temps per a fer-ho i perquè ja tenen la impressió que l'activitat funciona sense problemes.

Nosaltres no [fem seguiment], no és qüestió de [manca de] demanda sinó que és qüestió de temps: tens temps per a fer seguiment?

Si l'activitat funciona... t'ho estalvies.

Quant a mecanismes per a omplir les vacants definitives, no hi ha una única fórmula, però amb el testimoni d'un responsable municipal les trucades telefòniques segueixen sent la manera prioritària de comunicar-se.

Amb el programa [informàtic que permet la unificació des dels quatre poliesportius] d'inscripcions ens permet que quan arribem a 50 (els grups són de 54 com a màxim) fem entrar uns 10 més i la gent, com que ja fa uns quants anys [que ve]... insistim que, si no poden venir, avisin, que hi ha gent en llista d'espera, i amb un cop de telèfon fem córrer les inscripcions.

Abandonaments i baixes

En cada edició els municipis han de fer front a abandonaments i baixes de persones que no poden assistir a totes les jornades previstes al projecte.

Cal tenir present que, d'acord amb el qüestionari adreçat a municipis que porten més trajectòria, el 59 % no recull d'una forma sistemàtica els motius dels abandonaments i el 22 % sí que ho fa durant una edició (11 casos). Aquesta realitat es podria explicar perquè els monitors o acompanyants són les figures clau a l'hora de detectar i gestionar les baixes que hi ha hagut entre passejada i passejada.

Els principals motius d'abandonament percebuts pels municipis són canvis en l'estat de salut, lesions o canvis en la disponibilitat de temps motivats per l'atenció de persones a càrrec o bé nets.

5.4 Evolució en la composició dels grups: fidelització i renovació

Els requisits per a participar no han variat des de l'inici del projecte, de manera que, si hi ha hagut canvis en la composició dels grups, caldria buscar-ne les causes en els mecanismes de selecció emprats o en les dinàmiques d'autoselecció dels participants, les quals no han de ser necessàriament conscients.

En el cas de les dinàmiques de selecció dels municipis i un cop superat el primer any de participació, es pot donar el cas que el municipi aposti per garantir al màxim la continuïtat de la gran majoria de participants. L'avantatge d'aquesta estratègia és que

el projecte ja es coneix, la cohesió del grup pot ser elevada i permetria reduir el temps de captació que hi dediquen els tècnics municipals.

Per contra, començar de zero sense donar prioritat a participants d'anteriors edicions pot tenir sentit en entorns amb una alta demanda i pot ser una bona opció si es vol arribar a nous participants, a fi d'universalitzar el projecte al públic que compleix els requisits de participació, o si es vol reduir l'edat mitjana del grup.

Una altra opció és que els municipis obrin els grups a nous participants durant un temps i, posteriorment, l'ofereixin a anteriors participants en cas de disposar de places disponibles.

Sigui quina sigui l'estratègia que segueix cada municipi, cadascuna de les tres estratègies pot tenir conseqüències en la composició del grup, o per l'accés de nous potencials participants, o per l'exclusió de persones que en l'anterior edició no tenien disponibilitat o estat físic òptim però posteriorment sí que estan disponibles.

Els resultats mostren que el 61 % dels municipis amb més d'un any de trajectòria al projecte consideren que el perfil dels participants no ha canviat els darrers anys. Per contra, el 39 % restant sí que han percebut un canvi de perfil: ara creuen que prenen part més homes, participen persones més joves i estan més preparades que fa uns anys.

Aquesta visió es va expressar també en els grups de discussió, on es va posar de manifest que el perfil dels participants ha variat al llarg del temps. Ara s'acosten a la seixantena, són més actius i tenen més interessos. En paraules extretes dels grups de discussió:

També ha canviat molt el client. A la meua població es fan moltes coses, moltes activitats. (...) La gent que s'està fent gran vol fer altres coses, vol conèixer aspectes culturals, vol fer activitats lúdiques, fer més relació social.

Aquests testimonis que reforcen la posició majoritària del col·lectiu de municipis contrasta amb el fet que quatre municipis consideren que els canvis han estat en la direcció contrària: els participants s'estan envellint, tenen més problemes físics i costa molt que s'inscriguin persones d'entre 60 i 64 anys.

De manera que, a banda d'aquests quatre municipis, aquesta població més envellida i que possiblement no té tanta tendència a ser activa queda fora *de facto*. Aquesta

exclusió es pot deure a causes diverses: des d'una percepció de manca d'atractiu del projecte al fet que els municipis incentiven una estabilitat dels grups que ha dificultat una renovació amb persones més joves.

Independentment d'aquests quatre casos, tant el grup de discussió com els qüestionaris han posat de manifest que els ajuntaments prioritzen, sovint per a facilitar la gestió d'edicions posteriors, les persones que ja han participat en l'edició anterior i hi contacten d'una forma personalitzada (78 %), si escau.

En el cas dels grups de discussió, municipis amb llarga trajectòria afirmaven:

Ja portem molts anys i ells [els participants] ja ho tenen com a dinàmica [apuntar-se al cicle de passejades].

Al setembre ja estan preguntant... ja estan venint a buscar [si] ja tenim les dates [de la propera edició que comença a l'octubre].

Entre ells s'animen... i parlen amb els altres.....

A més a més, els ajuntaments que no ho fan és perquè consideren que no ho necessiten, tal com queda reflectit en les respostes de l'enquesta als municipis amb més trajectòria.

5.5 Encaix del projecte als objectius de programes municipals i altres efectes

La relació entre el projecte, les programacions municipals d'activitats físicoesportives i la percepció que en té l'usuari és un element que cal tenir en compte a l'anàlisi.

Cal recordar que un dels objectius del projecte és oferir una eina complementària per a consolidar els programes d'activitat física municipal adreçats a la gent gran, cosa que implica que un dels requisits per a accedir al projecte és que ja hi hagin programades activitats d'aquest tipus. Però, tal com s'ha explicat anteriorment, aquest requisit s'ha anat relaxant al llarg del temps.

Un bon encaix i complementarietat d'activitats indicaria que el projecte es desenvolupa sense interferir amb les activitats municipals, fet previsible tenint en compte que es tracta d'un projecte madur i estable.

Segons els resultats de l'enquesta que van respondre els tècnics de nova incorporació, el 50 % dels municipis de nova incorporació compaginen les passejades amb altres

activitats saludables per a la gent gran (però el 37,5 % no ho saben) i, en termes globals, els calendaris de les activitats estan ajustats els uns amb els altres. En el grup de discussió es va posar de manifest que en alguns municipis ja hi ha grups de persones que, o bé fan caminades o fan activitat física, i el projecte servirà per a aglutinar aquests programes més difusos.

D'una banda, tenim tres nuclis molt diferenciats, que són tres casals molt diferents... però alhora dos d'ells, que són més grans, sí que tenien activitat física setmanal amb el programa de gimnàstica per a la gent gran... Són entre 25 i 30 persones que cada dimarts i cada divendres fan esport i és a través d'aquesta gent on et comenten que també van a caminar altres dies als matins.... També hi ha altra gent que forma part dels grups de gimnàstica però que també van a caminar... Llavors es [tracta] de veure com podem anar aglutinant aquesta gent amb l'excusa de fer més esport del que ja fan els (casals de gent gran) de gent diversa i diferent, i també la gent ja motivada que té ganes de fer coses....

Gairebé tots els ajuntaments que ja fa anys que participen en aquest projecte estan d'acord que no ha substituït altres programes municipals destinats a la gent gran i el 60 % el veuen clarament com un complement a la seva agenda d'activitats. Tanmateix, 14 no hi estan d'acord.

Més concretament, els resultats també ens revelen que el projecte els serveix sobretot per a impulsar altres activitats físiques per a la gent gran: el 61 % estan d'acord o molt d'acord amb la frase "El projecte ha servit per a impulsar altres activitats físiques per a la gent gran". En canvi, pel que fa les activitats culturals, no hi ha una incidència clara, ja que només el 30 % hi està clarament d'acord i la resposta majoritària ha estat no poder detectar una incidència clara (el 41 % no hi està ni d'acord ni en desacord).

Quant a la relació entre el projecte i els grups de caminants estables que ja puguin estar establerts en el municipi, la gran majoria (78 %) no està d'acord que calguin grups estables previs (més o menys formalitzats) de caminants perquè el projecte funcioni. Però sí que entenen que cal que hi hagi prèviament activitats per a la gent gran (82 %).

En 29 municipis s'han detectat grups de caminants estables i allà on proporcionalment tenen més presència és en les franges de menys de 5.000 habitants, entre 5.001 i 10.000, i entre 20.001 i 50.000.

Aquests grups estables acostumen a reunir-se freqüentment (o diàriament o dos cops per setmana), mentre que en només dos municipis ho fan cada quinze dies i en sis, un cop al mes.

Pel que fa als participants provinents d'aquests grups de caminants, en el 59 % dels ajuntaments la majoria o gairebé tots els participants provenen d'aquests grups organitzats. En canvi, no sembla que hi hagi un traspàs clar de participants del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» cap a grups de caminants estables. Només en el 24 % dels municipis hi ha una traspàs clar, ja que, segons els enquestats veterans, en aquests casos, o tots o gairebé tots els participants en el projecte s'han incorporat a grups de caminants estables.

Per tant, en general no sembla pas que el projecte hagi implicat un augment substancial d'aquest tipus d'activitat física en els municipis.

Proposta de millora

Aprofitar l'existència de grups de caminants estables a la demarcació de Barcelona mitjançant l'impuls d'instruments i fórmules de comunicació per a participants al projecte. Així es promou una continuïtat en altres grups de caminants i s'estimula els participants que hi estiguin interessats perquè puguin trobar altres referents al territori.

En alguns casos, aquest instrument pot permetre que persones que han incrementat la seva capacitat física accedeixen a grups i itineraris de major dificultat. També seria interessant per a persones que no formen part del projecte perquè no són residents a un municipi participant.

Referents internacionals

El programa «Active ageing: Walking for Health», al Regne Unit, disposa a la seva pàgina web d'un cercador de grups i itineraris segons localitzacions. Qualsevol usuari pot veure tota la informació d'una trobada (data, hora, punt de trobada i responsable del grup).

Goto Scheme ← Oxford Health Walks

Day: Wednesday
Time: 10am
Meeting point: in the car park.
Please refer to [Scheme page](#) for more information.
OX1 4RR

Uneven ground

Some inclines

May be muddy

Refreshments available

Rest stop available

Public transport accessible

Car parking nearby

Walk of special interest

Would you like to join this Walk?

If you'd like to join this walk please [select a date in our calendar](#). If you'd rather not sign up online, or there are no walks listed in the calendar, it's usually fine to just show up on the day. We recommend contacting the scheme coordinator first to check that the walk is going ahead. Their details can be found on the [scheme page](#).

Options

This is the list of the available walk options, to join the Walk select a date in the [calendar below](#)

Title	Features	Duration	Distance
Wednesdays at 10am		1:00	

El cas del «Heart Foundation» a Austràlia té un funcionament similar. El cercador ofereix informació sobre la data de les passejades, la dificultat i altra informació d'interès.

4 walking groups in Adelaide

Adelaide Walkers Walking Group

Other

● Group: 37 members ● Speed: Medium pace ● Duration: 45-60 min ● Dog Friendly: No ● Pram Friendly: No

Weekly Mon Tue Wed Thu Fri Sat Sun 8:30 am

The White Walkers Walking Group

General

● Group: 2 members ● Speed: Medium pace ● Duration: 45-60 min ● Dog Friendly: Yes ● Pram Friendly: No

Weekly Mon Tue Wed Thu Fri Sat 10:00 am Sun

Walking Wombats Walking Group

General

● Group: 20 members ● Speed: Medium pace ● Duration: 45-60 min ● Dog Friendly: No ● Pram Friendly: No

Weekly Mon Tue 10:30 am Wed Thu Fri Sat Sun

En els grups de discussió amb els tècnics de nova incorporació es van detectar un parell de casos on la participació en el projecte deixava de ser la finalitat i passava a ser un trampolí per a poder assolir, a més, altres objectius aliens al projecte. En un cas es volia intentar millorar el coneixement entre la gent gran dels diversos nuclis de població del municipi i augmentar així la cohesió social municipal, i en l'altre, es tractava sobretot de rendibilitzar o millorar l'assistència als equipaments esportius del municipi.

És cert que al llarg del temps hi ha una simbiosi entre activitats i calendaris perquè no deixen de ser recursos que van destinats a un mateix públic objectiu: entre els tècnics experimentats hi ha l'acord que el projecte és un complement i en alguns casos ha servit de fil conductor a les diverses activitats que es feien.

Vam començar per fer un plantejament de poble petit (...) de salut que després vam estar organitzant caminades però no només per a gent gran sinó per a gent de totes les edats i també es feien bicicletades (...) i en el projecte de la Diputació ja hi vàrem incorporar de ple la gent gran... però ja hi havia un projecte més global de fer salut i esport. És una cosa que ja ens va venir per a complementar el que ja estàvem fent.

(...) Tot i que ja es feien activitats en el poble... potser es feien de forma més aïllada... diferents entitats... o en diferents instal·lacions i no... no hi havia res unificat... aleshores potser el cicle de caminades va ser un punt per a marcar un fil conductor... tothom va seguir fent el que feia... però va ser un punt [de trobada].

Aquesta complementarietat també es veu reflectida en la selecció dels participants en alguns municipis, on combinen les passejades d'aquest projecte de la Diputació per a persones amb millors capacitats físiques amb unes passejades municipals de caràcter més terapèutic, destinades a persones amb unes condicions físiques més justes i derivades pel centre d'assistència primària. Aquestes passejades compten amb la presència d'infermeres i ofereixen recorreguts més curts (entre 3 i 4 quilòmetres), estan pensades per a persones derivades des del centre d'atenció primària que

pateixen problemes de salut i que l'activitat física moderada els està especialment aconsellada (hipertensió, diabetis, problemes de circulació, etc.).

Hi ha un municipi que té articulats aquests dos grups de passejades complementaris d'una manera molt sòlida i eficaç. En el grup del projecte de la Diputació les inscripcions es fan a través dels poliesportius municipals per a garantir al màxim que els participants gaudeixen d'una condició física adequada.

És que després tenim l'altre grup [de caminants] que ho fan des de Salut... (...) aquestes persones són els metges des dels caps de salut [que ho recomanen] que tenen diabetes, hipertensió i tal i no sé què... i llavors aquests grups només [caminen] per la ciutat... i fem visites a instal·lacions caminant... Aquest mes anem a la deixalleria....

Es va demanar als tècnics experts que valoressin què farien amb els mateixos recursos destinats al projecte si aquest no existís en una pregunta oberta i no obligatòria del qüestionari. De les 40 respostes rebudes, el 42,5 % manté que faria un projecte similar de caminades però adaptat a les circumstàncies de cada municipi o amb petites variacions, i el 30 % demana que es mantingui igual. Per tant, sembla que el projecte està plenament acceptat pels municipis i les eventuais alternatives que es proposarien seguirien el mateix patró: foment de l'activitat física per la gent gran. Cal observar que altres objectius del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» (foment de les relacions interpersonals, coneixement del medi ambient de la província o el suport a programes municipals) no apareixen amb força com a elements alternatius en una hipotètica nova creació d'un projecte de característiques similars, si bé al grup de discussió es va repetir que una part important de les motivacions dels participants és sortir de casa per a conèixer altres persones i altres territoris.

Hi ha el retorn que, ostres, he conegut aquell i aquell altre d'aquell poble i m'explica i m'ensenya aquell municipi... hi ha aquest vessant de socialització que és molt important... que si no es quedarien a casa mirant el Sàlvame i és una manera d'enganxar-los i que es moguin.

Per acabar, el fet que l'avaluació no abasti els participants ha dificultat que es pugui valorar si és un projecte que permeti consolidar una millor salut o bé uns hàbits d'activitat físicoesportiva més regular. Aquesta qüestió és sovint el punt central d'avaluacions que la literatura ha identificat. Alguns programes, per exemple, introdueixen instruments com ara podòmetres i aplicacions de mòbil per a verificar si els participants a programes de característiques similars incrementen la freqüència d'activitat físicoesportiva. Tot sovint aquest tipus de mesures es fan amb grups de control i d'intervenció durant un període de seguiment similar al d'una edició del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».

5.6 Aspectes generals sobre el rol de la Diputació i de Cordada: coneixement i incorporació al projecte, gestió i organització

5.6.1 Accés i finançament

En el grup de discussió es va posar de manifest que hi ha múltiples vies per conèixer el projecte i per a incorporar-se: a través d'altres municipis que ja hi participen o del consell comarcal, mitjançant programes per a la gent gran oferts per la Diputació de Barcelona o a través del Catàleg de serveis.

El «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» està subvencionat per la Diputació de Barcelona amb 500 € per a les noves incorporacions i amb 1.000 € per a les segones edicions o posteriors. Cada municipi ha de sol·licitar aquest ajut cada any a través del Catàleg de serveis.

Això no obstant, aquest ajut no sufraga tots els costos, de manera que els ajuntaments hi han d'aportar recursos. Els de nova incorporació fan una aportació superior als 2.000 €¹², si bé cal tenir en compte l'heterogeneïtat dels municipis i els grups participants.

Un element de més fàcil comparació entre municipis és l'existència o no de copagament per part dels municipis. En la majoria de municipis amb més d'un any al projecte, el 59%, no s'ha optat per un copagament en l'edició 2017-2018. En el 41 % el pagament se situa entre 1 i 7 euros per persona i passejada. En quatre municipis hi ha un pagament global per a totes les sortides que oscil·la entre els 10 i 20 euros per persona.

---

¹² Aquesta xifra és la mitjana de les respostes rebudes a l'enquesta i no suposa pas el cost total del projecte per part dels ajuntaments, ja que pot haver-hi costos no monetaris no comptabilitzats com ara el temps de treball de tècnics.

Els pagaments s'entenen sobretot com a signe de compromís amb el projecte, tot i que hi ha ajuntaments que l'entenen com una contribució a les despeses generals.

En alguns casos, han assajat fer pagar als participants un preu simbòlic (1 o 5 euros com a mesura de corresponsabilitat i de cofinançament a canvi d'algun incentiu (samarretes). La gran majoria dels casos no han triat aquesta opció i els pagaments no sempre s'han mantingut al llarg del temps. El tema del pagament eventual era un tema no resolt, sense una posició clara i comuna entre diversos membres dels grups de discussió de tècnics veterans.

Nosaltres els fem pagar als avis. Paguen 5 euros per caminada... Jo sé que hi ha altres poblacions en què no es paga res.

Tothom paga?

Al principi es pagava, però la gent no venia. Llavors la gent s'ho diu entre ella...

Allà és gratis....

5.6.2 Relació tècnica amb la Diputació

Les relacions que estableixen els ajuntaments entre ells i amb la Diputació varien segons si s'està en la primera fase o en la segona, ja que en la primera la Diputació assumeix l'organització operativa de les caminades, mentre que en la segona, l'organització recau en els municipis.

Si ens centrem en la segona fase, en els grups de discussió amb els tècnics més experimentats tothom va estar d'acord que en el moment de les trobades presencials (la de presentació i la prèvia a la cloenda) és quan la informació es dona presencialment i quan hi ha el contacte directe. A partir de llavors els contactes són més formals i via correus electrònics o trucada telefònica si sorgeix algun problema.

[En] el grup d'intercanvis al final és un correu on estem tots allà penjats i parlem els quatre municipis... el calendari, quants vindran, quin dia m'heu de dir-ho per poder llogar...

—Depèn. Si hi ha problemes, mail o telèfon.

—Pràcticament tota la informació que puguis enviar als municipis [en la segona fase municipal] poses còpia amb ell [la persona referent de la Diputació de Barcelona] perquè pugui estar al cas dels mails i una miqueta de tot.

En aquesta segona fase, els tècnics municipals s'autoorganitzen autònomament: la comunicació entre ells es fa a través de correus electrònics i trucades telefòniques però descarten la possibilitat de treballar mitjançant grups de Whatsapp o comunitats virtuals. Segons el cas, si cal, es passa còpia de la informació als responsables de la Diputació.

(...) Tenir grups de Whatsapp? No. Realment per la tasca que fem no és necessari (...) tenir un contacte tan (sovintejat). Amb els correus ja fem....

La distribució dels municipis per a les caminades municipals de la segona fase la fa la Gerència d'Esports de la Diputació de Barcelona i això ja els sembla bé perquè no tots els municipis disposen de recorreguts igualment atractius.

—Com es crea la composició dels grups de municipis de la segona fase?

—Ens ho diu la Diputació.

—I ja us va bé? O preferiríeu un altre procediment?

—Ja ens va bé.... ja ens va bé... És un trencaclosques... està clar que hi ha municipis que agraden més que altres....

—Està bé [el criteri usat per a agrupar els municipis a la segona fase]

—La feina que fa el tècnic de la Diputació per a intentar no coincidir dos anys està bé.

—Nosaltres no tenim per què conèixer [el] criteri, que fins ara ha estat un criteri bo...

— (...) Fins ara en el tema dels grups ens hem entès.

Per a fer aquestes agrupacions de 4 municipis per a la segona fase no es tenen en compte les possibles preferències dels passejants, els quals no s'han queixat mai sobre aquest aspecte. També reconeixen que d'aquesta manera s'estalvien possibles conflictes de gestió de preferències

—Es tenen en compte les preferències dels participants?

—No.

—Els participants ho troben bé això d'anar on els toca? No hi ha queixes per aquest motiu?

—No.

— (...) Crec que tenen molt clar que és un projecte que organitza la Diputació i que tal dia... tal com tenen a la informació... és el dia que saben on van.

La gestió dels grups és senzilla i s'autogestionen entre ells de manera que no reben indicacions per part de la Diputació sobre com han de funcionar.

— (...) A partir d'aquesta reunió [en la trobada inicial de l'edició] ja la Diputació no intervé en res més [en la gestió i tasca dels grups].

—I ja us va bé?

—Sí, només poses en còpia als correus i ja està.

Quant a problemes sobrevinguts, en l'enquesta als ajuntaments amb més d'un any d'experiència es va preguntar si n'havien tingut i només van esmentar incidències menors (caigudes, petites indisposicions i no respectar els horaris establerts) durant la una caminada i ells mateixos les van resoldre.

5.6.3 Relació amb l'entitat certificadora dels recorreguts

Cordada és l'entitat certificadora dels recorreguts en les dues fases de participació i també proveeix de monitors durant la primera fase. Tots els tècnics de nova incorporació consideren que la relació ha estat més aviat fàcil, amb una puntuació mitjana de 3,8 sobre una escala de 0 a 10, on 0 indica "molt fàcil" i 10 "molt difícil", i no

fan cap suggeriment de millora. La valoració de la preparació tècnica dels monitors ha estat de 8,6 sobre la mateixa escala.

El cost de la validació inicial dels recorreguts va a càrrec de la Diputació, mentre que, si un municipi vol canviar el recorregut o modificar-lo més endavant per les raons que sigui, haurà d'abonar aquesta nova validació, ja que l'ajut de la Diputació és genèric per a la participació i no específicament per a aquesta qüestió.

Clar... el nostre recorregut és de fa 20 anys... i hi ha altres cosetes que es poden veure...

Sí, Cordada ve, t'ho valida i pagues. I això no ho paga la Diputació...

La renovació o actualització dels recorreguts els implica una despesa econòmica que els frena a l'hora de fer-ho. En alguns casos també s'han trobat amb dificultats vinculades amb la titularitat dels camins.

Nosaltres tenim un problema de camins públics i privats que fa que només podem fer un recorregut que va validar Cordada.

Un ajuntament va aconseguir una subvenció a la Gerència de Turisme de la Diputació per a la senyalització dels camins.

Quant a la senyalització, sí que ho tenim [el recorregut senyalitzat] perquè vàrem demanar una subvenció a Turisme de la Diputació i ens van senyalitzar el recorregut perquè abans posàvem cartells nosaltres plastificats en "plan casero" i ara ho tenim bé.

En les propostes de recorregut per a fer les caminades, hi participen també diversos departaments de l'ajuntament, com la Guàrdia Urbana o Protecció Civil, però no altres entitats del municipi.

5.7 Resultats (*outputs*) sobre els nivells d'assistència

En anteriors apartats s'ha tractat sobre els usuaris potencials del projecte, la captació de participants, la gestió de les baixes i la fidelització.

En aquest cas s'analitzen els nivells d'assistència, que tenen indubtablement un element de diversitat d'expectatives en funció de la mida del municipi, la tradició del projecte i l'estabilitat dels grups que hi participen. D'altra banda, cal tenir en compte que els municipis, entre passejada i passejada, fan una gestió activa dels potencials participants per a garantir la màxima ocupació de l'autocar. Així, el percentatge de persones que fan 3 o 4 passejades varia significativament. A la taula següent podem veure un exemple de l'edició 2015-2016, en la qual es mostren els resultats d'assistència d'un conjunt de municipis triats a l'atzar i anonimitzats.

Taula 7. Nombre de municipis participants segons el nombre de passejades

Han participat a 4 passejades	Han participat a 3 passejades	Han participat a 2 passejades	Han participat a 1 passejada	TOTAL
16	17	8	23	64
32	14	9	4	59
34	27	8	6	75
22	25	12	3	62
13	37	6	5	61
10	20	5	4	39
21	26	8	8	63
20	18	9	28	75
17	24	18	36	95
12	13	8	9	42
12	8	7	8	35
8	12		10	30
13	14		18	45
14	36	6		56
20	23	5		48
7	29		8	44
11	1	4	14	30
18	19	11	28	76

Font: Gerència de Serveis d'Esports. Edició 2015-2016

Tenint en compte aquestes dades, es van analitzar les expectatives d'assistència dels municipis de nova incorporació en l'edició 2017-2018. En la meitat dels municipis de nova incorporació es va assolir el nivell d'assistència previst, mentre que en l'altra

meitat no s'acomplien les previsions i, per tant, feien propostes per a millorar la difusió i contactar amb altres col·lectius del municipi als quals no s'havien adreçat inicialment.

Els tècnics amb més experiència no van esmentar que el nivell d'assistència fos un problema, ja que han anat omplint els grups en les diverses edicions en què han pres part.

Al qüestionari es va preguntar si els municipis que feien pagar als participants ho feien com a fórmula per a generar compromís amb el projecte, cosa que podria contribuir a incrementar els nivells d'assistència. Un 45 % admet que aquest és un dels motius per a fer pagar la inscripció.

5.8 Satisfacció dels participants

El fet de conèixer la satisfacció dels participants pot servir per explicar parcialment per què continuen participant en el projecte, i també pot servir per a estimular possibles millores. Identificar les fórmules d'identificació de la satisfacció i l'ús que es fa d'aquesta informació pot ajudar a trobar possibles oportunitats de millora en la gestió del projecte i copsar també perfils específics amb opinions concretes.

Gairebé totes les noves incorporacions preveien, inicialment, mesurar la satisfacció dels participants en algun moment del projecte 4 ho faran al final de cada passejada i 3 al final de l'edició mitjançant enquestes de satisfacció. Ara bé, tots manifesten que ho farien de manera informal directament amb els participants.

Un cop realitzades les primeres passejades de l'edició 2017-2018, els municipis de nova incorporació van rebre un qüestionari per a conèixer la percepció que tenien sobre la satisfacció dels participants. Majoritàriament la satisfacció és elevada, amb uns valors al voltant de 9 sobre 10 en una escala del 0 a 10.

Pel que fa als ajuntaments amb més experiència, el 51 % té establerts mecanismes per a conèixer la satisfacció dels participants. Aquests mecanismes són majoritàriament valoracions conjuntes de forma verbal no protocol·litzades, en acabar la passejada. També pot ser a través d'un qüestionari, o amb la petició que els enviïn suggeriments i propostes de millora per correu electrònic. En gairebé tots els casos, aquests mecanismes funcionen des de l'inici.

En general, es fa poc ús de la informació recollida informalment ja que consideren que els permet conèixer les opinions del grup de primera mà i fomentar-ne la cohesió, però els tècnics o no han pogut identificar cap millora concreta introduïda o han esmentat que només els ha servit per a millorar el funcionament i la relació amb els participants.

Quant als municipis que van manifestar que no fan seguiment dels participants de les passejades, en destaquen els que van afirmar que no ho feien perquè no disposaven de temps per les càrregues de les agendes professionals. Tot seguit es va preguntar com gestionaven els possibles casos d'insatisfacció, la qual cosa la resolien habitualment els mateixos monitors o els tècnics municipals que fan d'acompanyants de manera informal aprofitant els viatges en autocar.

Normalment quan acaben les passejades t'ho comenten... A l'autocar és allà on [t'ho diuen]; si no t'agafen pels passadissos dels casals.

6. Conclusions generals i suggeriments de millora

El «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» té una llarga trajectòria i un grau d'acceptació elevat per part dels ajuntaments, així com una fidelització important per part dels participants.

El fet de trobar-se en aquesta etapa madura no impedeix que s'incorporin novetats importants, com ara la progressiva inclusió de la marxa nòrdica a partir de l'edició 2017-2018. Aquest treball d'avaluació constata que el projecte està consolidat en els seus elements principals, si bé s'apunten una sèrie de qüestions que es presenten com a suggeriments de millora. Cal recordar que un dels propòsits de l'avaluació era detectar possibles elements de millora.

Al llarg del text ja s'han destacat una sèrie de propostes de millora detectades que es deriven directament de les conclusions generals de l'avaluació. Aquestes propostes poden ajudar a redissenyar el projecte per a potenciar-hi els elements més consolidats. Cal tenir present que els suggeriments són resultat d'una anàlisi de totes les fonts d'informació a les quals ha tingut accés l'equip avaluador. Per tant, la seva viabilitat, validesa i prioritització recau en la Gerència d'Esports i en els mateixos municipis participants. No totes les propostes tenen la mateixa importància ni tenen les mateixes repercussions organitzatives o pressupostàries.

Les propostes de millora s'exposen a partir d'identificar un eventual problema o element de millora i plantejar-hi una possible solució.

1. Una de les conclusions del projecte és que inicialment estava pensat sota la idea de *gent gran activa*, però s'ha anat orientant cap a la idea d'*envelliment actiu*, en bona mesura a causa de la varietat d'edats dels participants. El 2002 l'OMS va publicar *Active ageing: a policy framework*, el punt de partida de la progressiva consolidació institucional d'aquest enfocament.

Des d'un punt de vista conceptual, adoptar aquest enfocament permetria encaixar millor la possibilitat d'incorporar participants menors de 65 anys.

D'altra banda, també caldria valorar els suggeriments d'alguns ajuntaments, que plantegen complementar el projecte amb altres activitats, no necessàriament d'activitat física o d'esport, però orientades també a l'envelliment actiu.

Un altre tema és com donar un sentit a l'eventual adaptació dels circuits a les diverses condicions físiques dels participants (per exemple, diversos circuits per nivells de condició física amb independència de l'edat) i oferir un relat legitimador a la promoció de la marxa nòrdica —que ja es fa— entre els destinataris.

La Diputació pot optar per diverses fórmules en un futur, com ara un canvi en la informació referent al projecte, en la qual se substitueixi el concepte *gent gran* pel d'*envelliment actiu*, per evitar la percepció que es tracta d'un projecte per a persones jubilades.

2. Una segona conclusió general de l'estudi és que no tots els ajuntaments tenen clar quina seria la seva població diana. Generalment els gestors municipals pensen en una població potencialment interessada en el projecte d'acord amb un límit d'edat i disposar de bones condicions físiques. Ara bé, al treball de camp s'ha posat de manifest que generalment es desconeix el volum de població potencialment interessada a prendre-hi part. Disposar d'una aproximació a aquest volum de persones permetria als tècnics municipals i als de la Diputació aproximar-se a un valor màxim possible. Encara que en els municipis menys poblats es pot tenir una idea intuïtiva del volum, es proposa fer una aproximació quantitativa a partir de les dades sobre sedentarisme que ens facilita l'Enquesta de salut de Catalunya a nivell comarcal i de les dades demogràfiques de l'Idescat.
3. Cada ajuntament treballa amb els seus propis criteris de selecció de candidats. Aquesta conclusió no implica necessàriament un element negatiu. Ara bé, hi ha municipis, especialment de nou accés, que agrairien disposar d'unes orientacions bàsiques o d'un qüestionari per a saber si els candidats aconsegueixen tots els requisits per a participar-hi. La dificultat d'accedir a la població diana també es dona en altres casos, com ara en municipis que van reconèixer que tenien dificultats en detectar i arribar a potencials participants (majoritàriament homes) que no estan inscrits en les activitats municipals i que estan en condicions de fer-les. Disposar d'una estratègia per a detectar, aproximar-se i captar aquests col·lectius permetria estendre el projecte i ajustar la població diana real.

4. Voluntat de millorar l'accés a eines genèriques de comunicació i difusió. Pel que fa a la difusió del projecte als possibles participants, s'ha detectat que no hi ha un conjunt d'elements comunicatius genèrics que els municipis puguin editar fàcilment en funció de les seves necessitats (cartells muts, tríptics, fulletons, etc.). Disposar d'aquest material seria ben rebut pels municipis i podria alhora assegurar la presència gràfica de la Diputació de Barcelona i de la Gerència de Serveis d'Esports.
5. Un dels aspectes que més valoren els ajuntaments és el posar en contacte diversos municipis i en especial dels participants de diverses poblacions. L'experiència internacional mostra que hi ha iniciatives per a incentivar el contacte de grups de caminants estables a la demarcació de Barcelona perquè la Diputació impulsi instruments i fórmules, i així els participants en el projecte el coneguin. D'aquesta manera, es podria promoure la continuïtat dels efectes beneficiosos del projecte a través d'aquests altres grups de caminants i estimular que qualsevol participant pugui trobar altres referents al territori. En alguns casos, aquest instrument pot permetre que persones que han incrementat la seva capacitat física accedeixen ocasionalment a grups i itineraris de major dificultat. També seria interessant per a persones que no formen part del projecte, perquè no són residents en un municipi participant. Aquesta opció pot estimular la creació de grups de caminants estables com a pràctica esportiva de baixa intensitat a la demarcació.
6. La sisena conclusió de l'avaluació és que hi ha mancances sobre el nivell d'informació dels participants. Els tècnics municipals generalment no recullen d'una manera sistemàtica el perfil dels participants: la motivació, els motius dels abandonaments, la satisfacció respecte del projecte, etc. Part d'aquesta informació sovint la recullen els monitors o acompanyants i la transmeten verbalment als tècnics municipals, però no hi ha constància que aquesta informació s'analitzi en clau de millora i de coneixement de l'usuari. Elaborar i protocol·litzar un sistema de recollida d'informació i de seguiment dels usuaris i de la seva satisfacció amb una perspectiva evolutiva permetria introduir millores eventuais en el projecte. Aquest sistema de recollida d'informació hauria de permetre visualitzar, entre altres coses, els canvis en els perfils dels participants i posar les bases per a poder plantejar-se conèixer els efectes i impactes del projecte en els participants.

7. Finalment, s'ha detectat una voluntat per disposar d'espais compartits de treball per a la millora del projecte. Establir un espai de treball compartit entre els tècnics, no necessàriament presencial, enfocat a diversos reptes de millora com ara els avantatges i inconvenients de fer pagar als participants l'increment o no de la freqüència de les passejades per a potenciar els efectes beneficiosos per a la salut, etc.

7. Bibliografia

BALL, K.; BAUMAN, A.; LESLIE, E. I OWEN, N. *Perceived environmental aesthetics and convenience and company are associated with walking for exercise among Australian adults. Preventive medicine*. vol. 33, núm. 5, 2001, p. 434-440

BOWLER, D.E.; BUYUNG-ALI, L.M.; KNIGHT, T.M. I PULLIN, A.S. *A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. BMC public health*, vol. 10, núm. 1, 2010, p. 456

BULLER, L. *A literature review of walking programs. British Columbia Recreation and Parks Association*. 2006

[\[https://www.bcrpa.bc.ca/media/25952/walkingprogramsreviewfinalreport2006.pdf\]](https://www.bcrpa.bc.ca/media/25952/walkingprogramsreviewfinalreport2006.pdf)

CONSELL CATALÀ DE L'ESPORT. *Enquesta d'hàbits esportius de Catalunya 2009-2010. Consell Català de l'Esport: Generalitat de Catalunya*. 2010
[\[http://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/documentacio_i_recerca/enquestes/enq_CCE_habits_esp_Cat_2009-2010.pdf\]](http://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/documentacio_i_recerca/enquestes/enq_CCE_habits_esp_Cat_2009-2010.pdf).

DEPARTAMENT DE SALUT. *Enquesta de salut de Catalunya: Generalitat de Catalunya*. 2015

[\[http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/el_departament/estadistiques_sanitaries/enquestes/esca_2015.pdf\]](http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/el_departament/estadistiques_sanitaries/enquestes/esca_2015.pdf)

EKELUND, U. [et al.] *Physical activity and all-cause mortality across levels of overall and abdominal adiposity in European men and women: the European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition Study (EPIC). The American journal of clinical nutrition*, vol. 101, núm. 3, 2015, p. 613–621

HANSON, S. I JONES, A. *Is there evidence that walking groups have health benefits? A systematic review and meta-analysis. British journal of sports medicine*, 2014

KASSAVOU, A; TURNER, A I FRENCH, D.P. *Do interventions to promote walking in groups increase physical activity? A meta-analysis. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, vol. 10, núm. 1, 2013, p. 18

KASSAVOU, A; TURNER, A; HAMBORG, T. I FRENCH, D.P. *Predicting maintenance of attendance at walking groups: testing constructs from three leading maintenance theories. Health Psychology*, vol. 33, núm. 7, 2014, p. 752

LAMB, S.E; BARTLETT, H.P; ASHLEY, A I BIRD, W. *Can lay-led walking programmes increase physical activity in middle aged adults? A randomised controlled trial. Journal of epidemiology and community health*, vol. 56, núm. 4, 2002, p. 246–252

LEE, A.C. I MAHESWARAN, R. *The health benefits of urban green spaces: a review of the evidence. Journal of public health*, vol. 33, núm. 2, 2011, p. 212–222

LEE, L.L.; WATXON, M.C.; MULVANEY, C.A.; TSAIL, C.C. I LO, S.F. *The effect of walking intervention on blood pressure control: a systematic review. International journal of nursing studies*, vol. 47, núm. 12, 2010, p. 1545–1561

MARSELLE, M.R.; IRVINE, K.N. I WARBER, S.L. *Walking for well-being: are group walks in certain types of natural environments better for well-being than group walks in urban environments? International journal of environmental research and public health*, vol. 10, núm. 11, 2013, p. 5603–5628

MARSELLE, M.R.; IRVINE, K.N. I WARBER, S.L. *Examining group walks in nature and multiple aspects of well-being: A large-scale study. Ecopsychology*, vol. 6, núm. 3, 2014, p. 134–147

MORRIS, J.N. I HARDMAN, A.E. *Walking to health. Sports medicine*, vol. 23, núm. 5, 1997, p. 306–332

OGILVIE [et al.] *Interventions to promote walking: systematic review. BMJ*. Juny 9; 334(7605):1204. 2007

OWEN, N.; HUMPEL, N.; LESLIE, E.; BAUMAN, A. I SALLIS, J.F. *Understanding environmental influences on walking: review and research agenda. American journal of preventive medicine*, vol. 27, núm. 1, 2004, p. 67–76

SOFI, F. [et al.]. *Physical activity and risk of cognitive decline: a meta-analysis of prospective studies. Journal of internal medicine*, vol. 269, núm. 1, 2011, pp. 107–117

SPINK, K.S.; ULVICK, J.D.; CROZIER, A.J. I WILSON, K.S. *Group cohesion and adherence in unstructured exercise groups. Psychology of Sport and Exercise*, vol. 15, núm. 3, 2014, p. 293–298

VAN DER BIJ, A.K.; LAURNT, M.G. I WENSING, M. *Effectiveness of physical activity interventions for older adults: a review1. American journal of preventive medicine*, vol. 22, núm. 2, 2002, p. 120–133

WATSON, J.D.; MARTIN GINIS, K.A. I SPINK, K.S. *Team building in an exercise class for the elderly. Activities, Adaptation & Aging*, vol. 28, núm. 3, 2004, p. 35–47

8. Annexos

8.1 Annex 1: els grups de discussió

Es van fer tres grups de discussió amb tècnics municipals responsables de la participació en el projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». Un dels grups estava compost per tècnics dels municipis que s'incorporaven per primer cop en l'edició 2017-2018 (novells); un altre per tècnics de municipis que fa fins a 5 anys que hi participen, i el darrer pels que fa més de 5 anys.

Es van confeccionar dos qüestionaris guia, un per al grup de noves incorporacions i l'altre per als grups de participants veterans. Els objectius dels tècnics en els grups de discussió eren, d'una banda, obtenir informació sobre el funcionament del projecte en general, sobre algun dels aspectes concrets i sobre la gestió (real o prevista) de certes situacions que es poden donar en el desenvolupament del projecte (el seguiment de les baixes, la comunicació entre els municipis en la segona fase, etc.), i, de l'altra, compartir les impressions que tenien sobre el projecte.

Els grups de discussió es van dur a terme el 9 d'octubre de 2017 a les instal·lacions de la Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona i van durar al voltant de 60 minuts.

El nombre de participants en aquests grups va ser de 8 persones en el de novells, 8 en el grup dels participants de fins a 5 anys, i 10 en el dels que fa més de 5 anys que participen en el projecte.

Els van conduir els tècnics del Servei de Planificació i Avaluació: Andreu Orte, Mercè Garriga i Moisès Amorós. En el cas del grup de novells, hi van participar els tres tècnics, mentre que Andreu Orte i Mercè Garriga van conduir el grup amb representants de fins a 5 anys, i Moisès Amorós es va encarregar del de més de 5 anys.

Els municipis participants en els grups de discussió van ser els següents:

Taula 8. Municipis participants en els grups de discussió

	Ajuntament
Incorporacions al projecte 2017-2018 (novells)	Castellbell i el Vilar
	Pineda de Mar
	Vilobí del Penedès
	Olèrdola
	Gironella
	Castellbisbal
	La Roca del Vallès
	Sant Salvador de Guardiola
Incorporats al projecte fa 5 o menys anys	Vilanova i la Geltrú
	Manresa
	L'Hospitalet de Llobregat
	Collbató
	Sant Climent de Llobregat
	Torelló
	Centelles
	Mediona
	Tona
Incorporats al projecte fa més de 5 anys	Gelida
	Sitges
	Sant Celoni
	Les Franqueses del Vallès
	Sant Andreu de la Barca
	Molins de Rei
	La Llagosta
	Barberà del Vallès
	Granollers
	Martorell

8.2 Annex 2: les enquestes als tècnics municipals

Una part del treball de camp va consistir a realitzar dues enquestes: una als tècnics municipals que es van incorporar per primera vegada al projecte, els quals ja havien participat també en el grup de discussió del 9 d'octubre de 2017, i una altra a la resta de tècnics municipals (veterans), alguns dels quals havien participat en el grup de discussió i altres no.

El treball de camp als participants novells es va fer entre l'1 de febrer i el 15 de març de 2018. Una enquesta va ser emplenada fora de termini, però s'ha pogut arribar al 100 % de respostes (8 qüestionaris). En el moment de respondre l'enquesta ja s'havien realitzat dues caminades.

Pel que fa als tècnics veterans, el treball de camp es va fer entre el 2 de maig i l'11 de juny de 2018, és a dir, un cop passada la jornada de cloenda del cicle. D'un total de 58 municipis, 49 van respondre, gairebé un 85 % de respostes.

Les enquestes van ser en línia i es van subministrar mitjançant un qüestionari model de la Diputació de Barcelona.

Els qüestionaris eren diferents segons si eren novells o experts, però la informació que es volia obtenir era complementària. En el cas dels participants novells, el més rellevant era trobar informació sobre com s'havien incorporat al projecte, quines dificultats havien hagut de superar i com ho van fer. En canvi, en el cas dels participants veterans, el més rellevant era veure els canvis que es podrien haver fet al llarg del projecte i la valoració general, atesa la seva experiència.

El qüestionari destinat als novells va ser el següent:

Objectius del projecte

1. Quin és l'objectiu principal del projecte? *(només una resposta)*
Fomentar la pràctica físicoesportiva
Fomentar el coneixement de l'entorn natural de la demarcació
Fomentar les relacions interpersonals
Altres *(especifiqueu-los)* _____
2. Sabeu les motivacions dels participants per a participar en aquest projecte?
Sí
No
3. *(Si respon afirmativament a la pregunta 2)* Com les heu conegudes?
_____
4. *(Si respon afirmativament a la pregunta 2)* L'objectiu principal del projecte, coincideix amb les motivacions dels participants?
Sí
No

Població objectiu i selecció de participants

5. La població objectiu del projecte està definida de manera general en els requisits del recurs al Catàleg de serveis de la Diputació de Barcelona (gent gran). Considereu adequats els criteris de selecció?
Sí
No
6. Quins canvis faríeu en els criteris de selecció dels participants?
_____
7. Per quins canals o mitjans heu accedit a la població objectiu del projecte?
_____
8. Han funcionat bé els canals o mitjans per a captar la població interessada?
Sí
No

9. (Si respon negativament a la pregunta 8) Per què creieu que no han funcionat bé?

---

10. Heu detectat cap problema en la captació i selecció de persones potencialment interessades?

Sí

No

11. (Si respon afirmativament a la pregunta 10) Quin?

---

12. En la captació dels potencials participants, hi participa algú més a banda dels tècnics municipals responsables del projecte? (per exemple, metges, farmacèutics, professionals de l'esport o geriatres especialitzats)

Sí

No

No ho sé

13. (Si respon afirmativament a la pregunta 12) Qui?

---

14. (Si respon sí a la pregunta 12) Com hi col·laboren? (possibilitat de més d'una resposta)

A través d'un protocol formalitzat de derivació

Adreçant els potencials participants a l'ajuntament

Posant-los en contacte amb el grup i facilitant-los dades de contacte

Donant-los una butlleta d'inscripció

Altres (especifiqueu-les)

---

15. Heu fixat una edat mínima per a participar en les passejades?

Sí

No

16. (Si respon afirmativament) Quina?

17. Sabeu quantes persones majors de 65 anys amb condicions físiques adequades per a fer activitat fisicoesportiva hi ha al vostre municipi?

Sí

No

18. (Si respon afirmativament a la pregunta 17) Com ho sabeu?

---

19. Sabeu quants participants ja feien activitat fisicoesportiva moderada abans de començar el projecte?

- Tots
- La majoria
- Menys de la meitat
- Gairebé cap
- Cap
- No ho sé

20. Com valoreu l'estat físic dels potencials participants en el moment de la selecció?

- Amb un certificat mèdic
- Amb un qüestionari d'autopercepció
- Amb l'assistència dels participants a les activitats físiques o a les instal·lacions del municipi
- A través de l'opinió dels monitors
- Altres (especifiqueu-les)

No valorem l'estat físic dels participants

21. Hi ha cap projecte o política municipal amb el qual es comparteixin els objectius i/o participants del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»?

- Sí
- No
- No ho sé

22. (Si respon afirmativament a la pregunta 21) Quin?

---

23. El calendari de passejades, s'ajusta a la vostra programació municipal d'activitats fisicoesportives per a la gent gran?

- Molt
- Força
- Poc
- Gens

24. (Si respon poc o gens) Què milloraríeu?

---

25. Si el projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» no existís i haguéssiu de crear-ne un per al mateix col·lectiu amb els mateixos recursos, quin proposaríeu?

Participació en el projecte

26. Quina és la mitjana de places ocupades aproximadament a cada passejada?

27. Heu acomplert els objectius d'assistència inicialment previstos?

Sí

No

28. (Si respon negativament a la pregunta 27) Quines mesures heu previst per a millorar l'assistència a la passejada següent?

---

29. A través de quin o quins canals us heu comunicat amb els participants per a donar la informació pràctica de l'activitat? (possibilitat de més d'una resposta)

- Reunions individuals
- Reunions amb altres agents perquè ho difonguin (parròquia, clubs d'avis, associacions, seccions de veterans d'entitats esportives o d'esbarjo...)
- Grups de Whatsapp o Telegram
- Correu electrònic
- Carta personalitzada
- Fullets o tríptics
- Cartells
- Boca-orella o directament amb determinades persones
- Destacats al web de l'ajuntament
- Parades informatives
- Altres (especifiqueu-los)

30. Heu detectat cap problema en la comunicació amb els participants?

Sí

No

31. (Si respon afirmativament a la pregunta 30) Quin o quins?

---

32. Heu previst actuacions o mesures per a assegurar l'assistència dels participants durant l'actual cicle de passejades?

Sí

No

33. (Si respon afirmativament a la pregunta 32) Quina o quines?

---

34. Heu previst cap mecanisme per a conèixer la satisfacció dels participants?
(possibilitat de més d'una resposta)

Sí, al final de cada passejada

Sí, al final del projecte (a l'última passejada)

Sí, a la jornada de cloenda

No

35. (Si respon afirmativament a la pregunta 34) Quin?

---

36. Heu detectat perfils de persones que podrien participar en l'activitat però que no ho fan?

Sí

No

37. (Si respon afirmativament a la pregunta 36) Quin o quins?

---

38. (Si respon afirmativament a la pregunta 36) Heu previst cap actuació per a aconseguir la participació d'aquestes persones?

Sí

No

39. (Si respon afirmativament a la pregunta 38) Quina o quines?

---

40. Teniu previst fer un seguiment dels participants per a saber si després de participar a les passejades fan més activitats físicoesportives, de coneixement del medi natural o de relació interpersonal?

Sí
No

41. (Si respon afirmativament a la pregunta 40) Quin?

Gestió de baixes i de llistes d'espera

42. Hi ha llista d'espera per a assistir al cicle de passejades?

Sí

No

43. Heu detectat cap baixa respecte a la primera passejada?

Sí

No

44. (Si respon afirmativament a la pregunta 43) Quin o quins han estat els motius de les baixes?

---

45. Com teniu previst omplir les places lliures?

Recorreguts de les passejades

46. Com valoreu el grau de dificultat del recorregut de les passejades? (0 = molt fàcil; 10 = molt difícil)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	NS/NC

47. Com valoreu el nivell de satisfacció dels participants? (0 = gens satisfet; 10 = molt satisfet)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	NS/NC

48. Heu detectat cap incidència en el recorregut?

Relació amb l'entitat externa contractada (Cordada)

49. La relació amb l'entitat externa contractada (Cordada) ha estat fàcil o difícil?

Més aviat fàcil

Més aviat difícil

50. Què milloràrieu?

---

51. Estan definides les tasques que ha de desenvolupar l'entitat contractada?

Molt
Força
Poc
Gens

52. Com valoreu el grau de preparació dels guies dels grups? (0 = gens preparats; 10 = molt preparats)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	NS

53. Què milloraríeu?

---

54. Teniu cap sistema de seguiment de les tasques que desenvolupa l'entitat contractada?

Sí
No

55. (Si respon afirmativament a la pregunta 54) Quin?

Suport i coordinació de la Diputació de Barcelona

56. Què milloraríeu del suport de la Diputació de Barcelona en aquest projecte?

---

57. Quina quantitat econòmica aporta el vostre ajuntament al projecte?

euros

58. Durant l'organització i posada en marxa de les passejades, hi heu detectat cap incidència?

Sí
No

59. (Si respon afirmativament a la pregunta 58) Quina?

---

60. (Si respon afirmativament a la pregunta 58) Com l'heu resolta?

---

61. Finalment, voleu afegir cap comentari?

El qüestionari de l'enquesta a tècnics veterans va ser:

Població objectiu i selecció de participants

1. La població objectiu del projecte està definida de manera general en els requisits del recurs al Catàleg de serveis de la Diputació de Barcelona (gent gran). Segons la vostra experiència, considereu adequats els requisits?

Sí
No

2. A més dels requisits especificats en els criteris del recurs al Catàleg, en demaneu d'altres als participants ?

Sí
No

3. *(Si respon afirmativament a la P2) Quins?*
-

4. En el vostre municipi hi ha algun grup organitzat estable de caminants?

Sí
No
No ho sé

5. *(Si la resposta anterior és afirmativa) Cada quant es reuneixen?*

Diàriament
Setmanalment
Quinzenalment
Mensualment
Altres (*especifiqueu-ho*)

No ho sé

6. (Si la resposta 4 és afirmativa) Quants dels participants del projecte «A cent cap als 100» provenen d'aquest grup estable?

Tots
La majoria
Menys de la meitat
Gairebé cap
Cap
No ho sé

7. (Si la resposta 4 és afirmativa) Quants dels que no participaven en aquest grup estable, s'hi han afegit gràcies al projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»?

Tots
La majoria
Menys de la meitat
Gairebé cap
Cap
No ho sé

8. Per quins canals o mitjans accediu a la població objectiu del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»? (*seleccioneu els que calgui*)

Casals d'avis / Entitats de gent gran
Grups organitzats de caminants
Boca-orella
Cartells
Tríptics a les bústies
Xarxes socials
Altres (*especifiquen-los*) _____

9. Al llarg dels anys, heu canviat els canals o mitjans per a accedir a la població objectiu?

Sí
No

10. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quins canals o mitjans per a accedir a la població objectiu han deixat de ser efectius?

_____

11. Segons la vostra experiència, quins són o han estat els principals problemes en la captació i selecció de participants?

_____

12. En la captació de participants, hi participa algú més a banda dels tècnics municipals responsables del projecte? (per exemple, metges, farmacèutics, professionals de l'esport o geriatres especialitzats)

Sí
No
No ho sé

13. (Si la resposta anterior és afirmativa) Qui hi participa?
-

14. (Si la resposta 12 és afirmativa) Com hi col·laboren? (seleccioneu les que calgui)

A través d'un protocol formalitzat de derivació
Adreçant els potencials participants a l'ajuntament
Posant-los en contacte amb el grup i facilitant-los dades de contacte
Donant-los una butlleta d'inscripció
Altres (especifiqueu-les)

---

15. Heu fixat una edat mínima per a participar en les passejades?

Sí
No

16. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quina?

17. (Si la resposta 15 és afirmativa) Heu variat l'edat mínima requerida als caminants des que participeu en el projecte?

Sí
No

18. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quina de les frases següents descriu la vostra situació?

L'edat mínima requerida actualment és inferior a la que es demanava abans
L'edat mínima requerida actualment és superior a la que es demanava abans

19. (Si la resposta 17 és afirmativa) Per quin motiu heu variat l'edat mínima?
-

20. Com valoreu l'estat físic dels participants en el moment de la selecció?

Amb un certificat mèdic

Amb un qüestionari d'autopercepció

Amb l'assistència dels participants a les activitats físiques o a les instal·lacions del municipi

A través de l'opinió dels monitors/acompanyants

Altres (*especifiqueu-les*)

No valorem l'estat físic dels participants

21. Al llarg del temps, heu canviat els mecanismes de valoració de l'estat físic dels participants?

Sí

No

22. (*Si la resposta anterior és afirmativa*) Quins canvis heu fet?

---

23. Indiqueu el vostre grau d'acord amb les afirmacions següents (totalment d'acord, d'acord, ni d'acord ni en desacord, en desacord, totalment en desacord):

És necessari que prèviament hi hagi grups informals de caminants estables en el municipi perquè el projecte funcioni

No cal que hi hagi grups informals de caminants estables, però sí activitats municipals per a la gent gran

El projecte ha servit per a impulsar altres activitats físiques per a la gent gran

El projecte ha servit per a impulsar altres activitats culturals per a la gent gran

El projecte ha substituït altres programes municipals destinats a la gent gran

El projecte completa l'agenda d'activitats per a la gent gran

Un cop entren en el grup de passejades, la majoria dels participants tendeixen a repetir l'any següent

La mitjana d'edat del grup de passejades del meu municipi és cada cop més elevada

Composició dels grups de participants

24. Segons la vostra experiència, hi ha hagut canvis en el perfil (edat, sexe i estat físic) del grup de caminants al llarg del temps?

Sí

No

25. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quins canvis?

---

26. (Si la resposta 24 és afirmativa) Com han afectat aquests canvis a la gestió de les passejades?

Satisfacció dels participants

27. Teniu establert algun mecanisme per a conèixer la satisfacció dels participants? (*una resposta o més*)

Sí, al final de cada passejada

Sí, al final del projecte (a l'última passejada)

Sí, a la jornada de cloenda

No

28. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quin?

---

29. (Si la resposta 27 és afirmativa) Des de quin any funciona?

---

30. (Si la resposta 27 és afirmativa) En què us ha ajudat a millorar?

Llistes d'espera i continuïtat dels participants

31. Hi ha llista d'espera per a assistir al cicle de passejades?

Sí

No

32. En relació amb les primeres edicions en què heu participat, creieu que actualment la llista d'espera és major o menor?

Major

Menor

Habitualment no hi ha llista d'espera

No ho sé

33. L'ajuntament, incentiva que hi hagi continuïtat dels participants d'una edició a una altra?

Sí

No

34. *(Si la resposta anterior és afirmativa)* De quina manera?

---

35. *(Si la resposta 33 és negativa)* Per què no?

---

36. Recollis els motius pels quals els participants no continuen participant a les passejades?

Sí, entre passejada i passejada

Sí, entre edició i edició

No

37. *(Si la resposta anterior és afirmativa)* Creieu que els motius de les baixes han variat al llarg del temps?

Sí

No

No ho sé

38. Actualment, quins són els motius principals perquè els participants abandonen el projecte d'una edició a una altra?

---

39. Actualment, quins són els motius principals perquè els participants abandonen el projecte durant una mateixa edició?

---

40. Com ompliu les places lliures entre passejades dins de la mateixa edició (en cas que n'hi hagi)?

---

41. Teniu o heu tingut algun procediment per a garantir la màxima assistència a les passejades d'una mateixa edició, a banda del requisit de fer com a mínim 3 passejades per a poder assistir a la jornada de cloenda?

Sí
No

42. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quin?
-

43. Habitualment, feu un seguiment dels participants per a saber si després de participar a les passejades fan més activitats físicoesportives, de coneixement del medi natural o de relació interpersonal?

Sí
No

44. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quin?
-

45. (Si la resposta 43 és afirmativa) Des de quan funciona?
-

46. Els participants han de pagar per inscriure's al projecte?

Sí
No

47. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quant han de pagar?
-

48. (Si la resposta 46 és afirmativa) Quina és la finalitat principal d'aquest pagament?

Cofinançar les despeses generals
Cobrir l'assegurança
Com a gest de compromís amb el projecte
Altres (especifiqueu-les)

Funcionament i suport de la Diputació de Barcelona

49. Durant l'organització i posada en marxa d'aquesta edició de les passejades o de les anteriors, hi ha hagut cap incidència?

Sí
No

50. (Si la resposta anterior és afirmativa) Quina o quines?

---

51. (Si la resposta 49 és afirmativa) Com ho heu resolt o les heu resolt?

---

52. Si aquest projecte no existís, què proposaríeu fer amb els mateixos recursos que s'hi destinen? (resposta no obligatòria)

---

53. Què milloraríeu del suport de la Diputació de Barcelona en aquest projecte?

---

54. Finalment, voleu afegir cap comentari?
